

Recognize
Resist
Rise up

Poslankyne na Slovensku a rodovo podmienené násilie: Demokracia s mužskou tvárou?

Výskumná správa

Co-funded by
the European Union

možnosť voľby
FREEDOM OF CHOICE

Táto analýza vznikla v rámci projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násillia na ženách v politike**, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však iba názormi a stanoviskami autoriek a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nenesú zodpovednosť.

Poslankyne na Slovensku a rodovo podmienené násilie: Demokracia s mužskou tvárou?

Výskumná správa

Kristína Gotthardová
Adriana Mesochoritisová

Možnosť voľby, 2026

Co-funded by
the European Union

Táto analýza vznikla v rámci projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike**, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však iba názormi a stanoviskami autoriek a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nenesú zodpovednosť.

Obsah

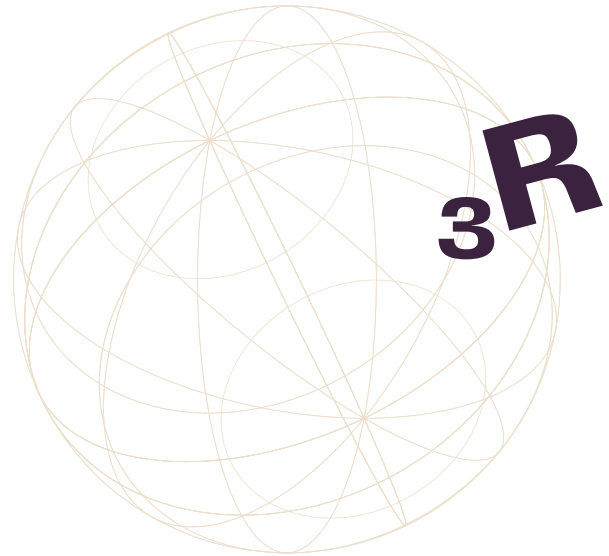
Úvod	1
Metodológia	3
Hlavné zistenia	5
Skúsenosti s rodovo podmieneným násilím	5
Rôzne formy rodovo podmieneného násilia.....	7
Psychické násilie.....	7
Online násilie.....	10
Sexualizované násilie – sexuálne obťažovanie	11
Fyzické násilie	13
Ekonomické násilie	14
Rodová podmienenosť násilia na ženách v politike	15
Diskriminácia	17
Nahlasovanie a prešetrovanie incidentov.....	18
Vplyv rodovo podmieneného násilia na osobné a profesionálne životy poslankýň	20
Efektivita existujúcich nástrojov na riešenie prípadov rodovo podmieneného násilia.....	22
Záver a odporúčania	24

Úvod

Žijeme v spoločnosti, pre ktorú je charakteristická pretrvávajúca rodová nerovnosť a diskriminácia žien. Toto systémovo rodovo nespravodlivé nastavenie spoločnosti spôsobuje, že ženy sú počas svojho života vystavované častejšie ako muži riziku násilia, prípadne čelia odlišným formám násilia.

Jednou zo špecifických foriem rodovo podmieneného násilia je násilie páchané na politických. Jeho cieľom je dehonestovať ženy na politických pozíciách, odradiť ich od aktívnej účasti na politickom živote a umlčať ich. Výsledky výskumov v tejto oblasti poukazujú na takmer epidemiologický rozsah a narastajúci trend útokov. Ženy v politike sú vystavené rôznym druhom násilia – od násilia v online priestore cez sexuálne obťažovanie až po fyzické násilie. Zažívajú závažné vyhrážanie, útoky na ľudskú dôstojnosť či neustále spochybňovanie svojej kompetentnosti. Násilie páchané na politicky aktívnych ženách sa stalo jednou z kľúčových bariér ich vyššej a rovnocennejšej účasti v politickej sfére, mnoho žien odrádza od aktívnej účasti na správe vecí verejných.

V hodnotení situácie v oblasti rodovej rovnosti sa Slovensko dlhodobo ocitá na chvoste Európskej únie. V rámci Indexu rodovej rovnosti¹ Slovensko stabilne obsadzuje priečky v poslednej tretine rebríčka a dlhodobo zaostáva za priemerom EÚ, pričom tempo zlepšovania ukazovateľov rodovej rovnosti je pomalšie než vo väčšine členských štátov. Podľa aktuálneho Indexu rodovej rovnosti 2025 sa Slovensko umiestnilo na 20. mieste v rámci EÚ (57,2 bodu zo 100 bodov).² Veľmi nízke skóre dosahuje práve v prístupe k rozhodovaniu a moci (22,9 bodu). Ženy zastávajú iba 14 % ministerských pozícií, čo je jeden z najnižších podielov v EÚ. Zastúpenie žien v parlamente je na úrovni 23 % a v zastupiteľstve samosprávnych krajov len 17 %.

Nerovné rozdelenie moci v podobe nízkej reprezentácie žien v politickom a ekonomickom rozhodovaní vytvára prostredie, v ktorom sú ženy marginalizované, prehliadané a diskriminované. Ich špecifické potreby a životná skúsenosť zostávajú neviditeľné alebo len málo reflektované vo verejných politikách. Výsledkom prevahy mužov v politickej sfére je systém, ktorý nie je neutrálny, ale šitý na mieru „mužskej“ životnej realite a skúsenosti. Posilňuje rodovo zaťažené a pre ženy nepriaznivé štruktúry, politiky a procesy.

Na symbolickej úrovni táto nerovnováha posilňuje v spoločnosti rodový stereotyp, že politika je primárne „mužskou záležitosťou“. Nízke zastúpenie žien je zároveň systematicky ovplyvňované celkovou diskrimináciou žien, rodovou nerovnosťou a pretrvávajúcimi stereotypmi. Tým sa diskriminácia žien v politickej a rozhodovacej sfére stáva systémovou, štruktúrnou a ťažko prekonateľnou. Ide o sociálny mechanizmus, ktorý sa nazýva aj začarovaným kruhom marginalizácie a diskriminácie.³

1 Rodový index je sumárny index, ktorý sleduje 6 oblastí politického rámca EÚ v oblasti rodovej rovnosti: práca, peniaze, vedomosti, čas, moc a zdravie; spracováva ho Európsky inštitút pre rodovú rovnosť.

2 Podrobne pozri: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2025/country/SK>

3 Začarovaný kruh marginalizácie a diskriminácie je sociálny mechanizmus, v ktorom jeden znevýhodňujúci faktor vyvoláva ďalší, čím sa vytvára uzavretý systém, z ktorého je pre jednotlivých ľudí alebo skupinu (v tomto prípade ženy) takmer nemožné vystúpiť bez vonkajšieho zásahu/opatrenia. Niekedy sa hovorí aj o kruhovej kumulatívnej kauzalite negatívnych faktorov (jednotlivé negatívne charakteristiky sa na seba nabaľujú, vzájomne sa podmieňujú a posilňujú a vedú k vzniku marginalizácie).

Odborná literatúra už pomerne presne opísala množstvo a podoby bariér, ktoré sťažujú ženám vstup do politiky a spravodlivú participáciu na politickom rozhodovaní. Ide o kombináciu systémových, spoločenských a individuálnych prekážok (pričom aj keď hovoríme o individuálnej úrovni, je zrejmé, že tá je tiež ovplyvnená spoločenskými faktormi a rodovou zaťaženosťou).

Nízky počet žien na rozhodovacích pozíciách vytvára prostredie, ktoré je kultúrne aj organizačne nastavené skôr pre mužov, resp. pre ľudí, ktorí nie sú natoľko zaťažení starostlivosťou o druhých. V dôsledku rodovo stereotypnej socializácie a predsudkom si ženy tiež často myslia, že sú na politické pozície menej kvalifikované ako muži s rovnakými skúsenosťami. K veľkým prekážkam patrí nedostatok opatrení na zosúladovanie práce a osobného života (flexibilné hlasovania, dostupná starostlivosť o deti) a celkovo neférové zaťaženie žien neplatenou prácou. Odrádza ich tiež konkurenčná povaha politiky a chýbajúca cieľná podpora a motivácia zo strany politických strán.

Samotné politické strany, v ktorých vo väčšine prípadov na líderských pozíciách stále prevažujú muži, tiež fungujú ako „gatekeepers“, strážcovia brán, keď ovplyvňujú napríklad nominácie a poradie na volebných kandidátnych listinách, výber pre regionálne a stranícke štruktúry či pridelovanie zdrojov. Rodové stereotypy pomáhajú mužom dosahovať vedúce pozície aj preto, lebo vlastnosti a zručnosti očakávané od ľudí na týchto pozíciách sa zvyknú považovať za „mužské“ (asertivita, racionalita, dravosť), a tak sa líderstvo, ako aj samotná politika prednostne spájajú s osobami mužského rodu.

Zásadný význam pri dosahovaní vrcholových pozícií a ovplyvňovaní realizácie politických zmien majú formálne a neformálne siete vnútri politických strán. Podľa Európskeho inštitútu rodovej rovnosti (ďalej EIGE) existencia týchto sietí v mužských sférach udržiava mužskú dominanciu a vedenie.⁴ K výrazným prekážkam patrí aj nerovný prístup žien k finančným zdrojom potrebným napríklad na financovanie volebných kampaní. Do hry vstupujú aj volebné systémy či rodovo zaťažené pravidlá, procesy a podmienky nastavené v politických stranách a verejných inštitúciách. A v neposlednom rade je

jedným z kľúčových faktorov rodová predpojatosť médií, ktoré nezriedka udržiavajú a posilňujú predstavu, že ženy sú menej legitímnymi a schopnými političkami ako muži.

V posledných rokoch sa vďaka práci mimovládnych organizácií a ľudskoprávných inštitúcií zameraných na podporu rodovej rovnosti sústredila pozornosť na ďalšiu výraznú bariéru, ktorou je násilie páchané na političkách. OSN Ženy/UN WOMEN upozorňuje, že online hrozby smrťou, znásilnením a fyzickým násilím voči ženám v politike a verejnom živote sa stali alarmujúco bežnými a vzostup umelej inteligencie môže rozsah a dosah takéhoto online zneužívania ešte zintenzívniť.⁵ Ukazuje sa tiež, že v prostredí s výraznou rodovou nerovnosťou nenastáva zásadný odpor k násiliu ani hľadanie riešení, ale skôr jeho postupná normalizácia.

Napriek alarmujúcim a medializovaným príbehom násilia a diskriminácie, ktoré zažili bývalá prezidentka Zuzana Čaputová či poslankyňa Progresívneho Slovenska (PS) Lucia Plaváková a mnohé ďalšie, sme na Slovensku doposiaľ dostatočne netematizovali problém rodovo podmieneného násilia na političkách a nereflektovali sme túto bežnú skúsenosť žien. Iba málo médií informovalo o tom, ako sa v dôsledku skúsenosti s násilím viaceré verejne aktívne ženy stiahli z verejného života a politiky. Žiadna inštitúcia na to nereagovala návrhom systémových zmien.

Naša výskumná správa chce prispieť k prelomeniu mlčania o násilí a bariérach, ktoré zažívajú politicky aktívne ženy a zviditeľniť ich ako štruktúrny problém súvisiaci s rodovou nerovnosťou. V rámci výskumu sme po prvýkrát na Slovensku zmapovali výskyt a podobu rôznych foriem násilia, ktoré zažívajú ženy vo vrcholovej politike, konkrétne poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky. Veríme, že tieto unikátne dáta postavené na skúsenostiach žien, ktoré násilie zažili, otvoria celospoločenskú diskusiu o násilí a prispedia k tomu, že na Slovensku uznáme závažnosť tohto problému a budeme ho prioritne riešiť. Veríme, že nastavením systému prevencie a eliminácie násilia na političkách otvoríme cestu nielen k vyššej politickej účasti žien, ale aj k posilneniu demokracie v našej krajine.

4 Viac pozri: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/2016.1523_mh0116064skn_pdfweb_20170511095723.pdf
5 UN WOMEN, 2024 Dostupné na: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2024/09/five-actions-to-boost-womens-political-participation>

Metodológia

Tento výskum je súčasťou medzinárodného projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násillia na ženách v politike**, financovaného z grantovej schémy EÚ CERV. Výskum nadväzuje na výskumné aktivity Inter-Parliamentary Union, ktorá realizovala prvý prieskum medzi poslankyňami a poslancami Európskeho parlamentu,⁶ a následne na štúdiu *České poslankyně a genderově podmíněné násillí* z roku 2025, ktorú pripravila organizácia Fórum 50.⁷

Predložená výskumná správa predstavuje výsledky a analýzu prevalenčného výskumu, ktorý sa zamerl na rodovo podmienené násillie na ženách v politike, konkrétne na poslankyniach Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej NR SR). Cieľom výskumu bolo získať informácie o výskyte a charaktere rodovo podmieneného násillia. Zber dát bol realizovaný formou výskumných rozhovorov s poslankyňami NR SR, ktoré mali mandát k novembriu 2025. Cieľovú vzorku tvorili všetky poslankyne NR SR: So žiadosťou o rozhovor sme oslovili všetkých 33 poslankýň, do výskumu sa ich nakoniec zapojilo 27, t. j. 82 %. Išlo o poslankyne zo všetkých poslaneckých klubov okrem klubu Slovenskej národnej strany (SNS).

Najviac respondentiek je vo veku 41–50 rokov, dve sú mladšie ako 30 rokov a najstaršia respondentka má 58 rokov. Všetky respondentky majú vysokoškolské vzdelanie a 93 % respondentiek má deti. 81 % respondentiek zastáva poslanecký mandát od roku 2023, 7 % aktuálne pôsobí v parlamente tretie parlamentné obdobie a 4 % druhé obdobie. Jedna respondentka pôsobí v NR SR kratšie ako 6 mesiacov.

Tabuľka č. 1: Vekové zloženie respondentiek

Veková kategória	Podiel respondentiek zo vzorky
18–30	7 %
31–40	22 %
41–50	37 %
51–60	33 %

Výskumné rozhovory boli koncipované ako pološtruktúrované rozhovory s uzatvorenými, ako aj otvorenými otázkami týkajúcimi sa priamej skúsenosti respondentiek s rôznymi formami rodovo podmieneného násillia od začiatku ich pôsobenia v NR SR (štruktúra a otázky rozhovoru v online verzii správy). Rozhovory sa zameriavali aj na otázky o nahlasovaní incidentov, dostupné mechanizmy nahlasovania, prešetrovanie a postihovanie rodovo podmieneného násillia, na dôsledky násillia pre profesionálny a osobný život, ako aj na odporúčania pre inštitúcie.

6 IPU. (2016). Sexism, harassment and violence against women parliamentarians. Inter-Parliamentary Union. <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2016-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-parliamentarians>

IPU, & PACE. (2018). *Sexism, harassment and violence against women in parliaments in Europe*. Inter-Parliamentary Union (IPU) and Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE). <https://primarysources.brillonline.com/browse/human-rights-documents-online/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe;hrdhrd1021201810210012>

7 Kos Mottlová, M. & Šprincová, V. (2025). *České poslankyně a genderově podmíněné násillí*. K dispozícii na: [studie_ceske-poslankyne-a-genderove-podminene-nasilli.pdf](#)

Je dôležité podotknúť, že mnohé respondentky spomenuli závažné násilné incidenty – od sexuálneho útoku po vyhrážky zabitím a ohrozením strelnou zbraňou –, ktoré zažili počas pôsobenia v regionálnej politike, v exekutive alebo v organizáciách občianskej spoločnosti. Tieto incidenty nie sú zohľadnené v predloženej výskumnej správe, no poukazujú na ešte vyššiu prevalenciu rodovo podmieneného násilia.

Na účasť vo výskume boli všetky poslankyne opakovane oslovené formou emailu na poslaneckú adresu a rovnako aj zaslaním oslovenia na emailovú adresu ich asistentstva. V prípade, že výskumný tím disponoval telefonickými kontaktmi, boli niektoré poslankyne oslovené aj týmto spôsobom. Oslovujúca emailová správa obsahovala podrobné informácie o projekte a informovaný súhlas, t. j. informácie o výskumnom rozhovore, o spracovaní údajov a zachovaní anonymity respondentiek. Oslovenie obsahovalo aj zoznam kontaktov na organizácie, ktoré poskytujú podporu obetiam rodovo podmieneného násilia, aby sme predišli prípadnej retraumatizácii. Termín a miesto rozhovoru sme prispôbili preferenciám a možnostiam respondentiek, najčastejšie sa rozhovory konali online prostredníctvom platformy ZOOM alebo osobne v priestoroch NR SR. Rozhovory boli realizované od novembra 2025 do februára 2026. Vo výskumnej správe sme použili pôvodné priame citácie z rozhovorov, upravili sme ich len po formálnej stránke, odstránili sme výplňové slová, prípadne vynechali časť vety, čo je indikované tromi bodkami.

Všetky respondentky udelili písomný súhlas s účasťou na rozhovore; v prípade, že súhlasili s nahrávaním, bol súhlas udelený slovne na začiatku nahrávky. Všetky respondentky boli pred začatím rozhovoru informované o svojom práve súhlas kedykoľvek odvolať, nezodpovedať konkrétne otázky, rozhovor prerušiť alebo ukončiť a na čokoľvek sa počas rozhovoru spýtať. Aj týmito nástrojmi sme v projekte aplikovali princípy feministického výskumu, ktorý sa usiluje o vyrovnávanie mocenskej asymetrie medzi respondentkou a výskumníčkou. Pri výskumných rozhovoroch s poslankyňami ide zároveň o tzv. výskum elít, keď respondentky disponujú dôležitými a unikátnymi informáciami z ťažšie prístupného prostredia politiky.⁸ Z týchto dôvodov je osobitne dôležité dbať o to, aby zverejnené informácie nemali negatívny vplyv na ich pracovný alebo osobný život. Vo výskumnej správe sme rešpektovali zachovanie anonymity, aj keď to pre nízky počet poslankyň a vzhľadom na medializáciu niektorých incidentov nebolo vždy možné garantovať. Pre ochranu identity respondentiek sme sa rozhodli neuvádzať podrobné informácie o ich príslušnosti k politickým stranám ani poslaneckým klubom.

8 Boucher, A. (2017). Power in elite interviewing: Lessons from feminist studies for political science. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277539516301972>

Hlavné zistenia

- **Násilie páchané na politických má často rodovo podmienený charakter a odráža pretrvávajúce rodové stereotypy v spoločnosti.** Poslankyne sú pravidelne vystavované útokom na vzhľad, spochybňovaniu kompetencie či kritike fungovania v role pracujúcich matiek. Terčom útokov sa stávajú aj hodnoty, ktoré zastávajú, ako sú ľudské práva, rodová rovnosť a reprodukčné zdravie a práva či ochrana menších a LGBTI ľudí.
- **Skúsenosť s násilím v online priestore uviedla každá z opýtaných poslankýň a až 96 % sa stretlo s psychickým násilím.** Najčastejšie išlo o nenávistné komentáre a vyhrážky, vrátane vyhrážok zabitím, ako aj o útoky smerované na ich blízkych a deti. Násilie v online prostredí je pritom ťažko postihnuteľné, keďže orgány činné v trestnom konaní často nedisponujú dostatočnými technickými ani personálnymi kapacitami na jeho riešenie.
- **Každá druhá poslankyňa zažila sexuálne obťažovanie, ale iba 14 % obťažovaných to oficiálne nahlásilo.** Tento nízky podiel súvisí s absenciou účinných mechanizmov na nahlasovanie a prešetrenie takéhoto správania, ako aj s jeho pretrvávajúcou normalizáciou v prevažne mužskom prostredí politiky.
- **S rodovo podmienenou diskrimináciou sa stretlo 59 % opýtaných poslankýň.** Tá je prítomná aj v Národnej rade Slovenskej republiky, kde poslankyne často nemajú vytvorené podmienky na výkon mandátu v súlade so zabezpečovaním starostlivosti o deti a blízkych. Pretrváva tiež v straníckych štruktúrach – ženy nemajú rovnaký podiel na moci ani rovný prístup k rozhodovacím procesom.

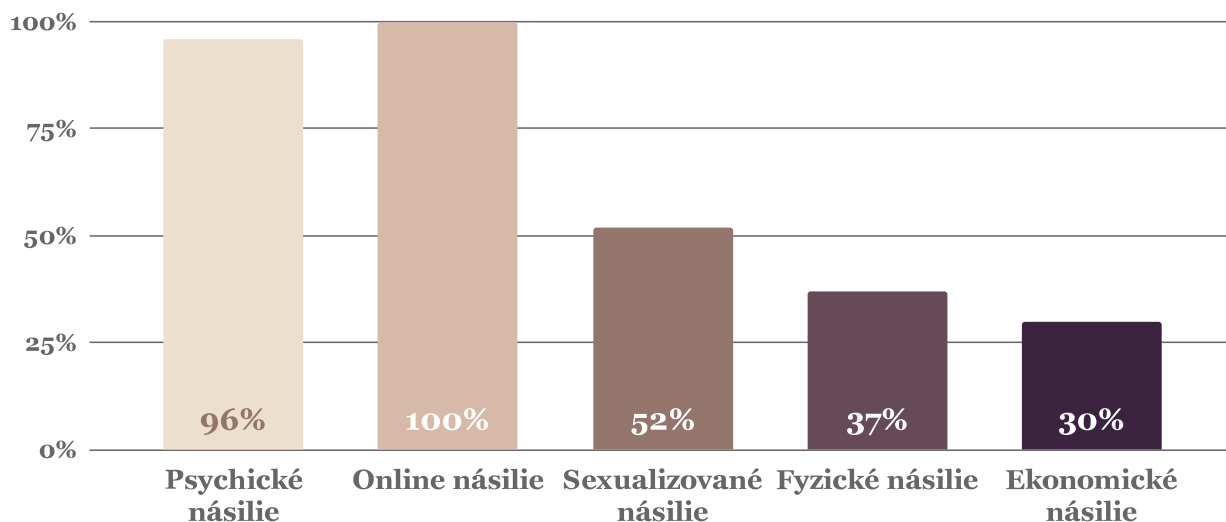
Skúsenosti s rodovo podmieneným násilím

Každá respondentka sa stretla s aspoň dvomi formami rodovo podmieneného násillia. Najčastejšie sa vyskytujúca forma je online násillie, s ktorým má skúsenosť každá dopytovaná poslankyňa. Až 96 % respondentiek má skúsenosť s psychickým násilím, najčastejšie vo forme sexistických poznámok alebo komentárov a 78 % respondentiek sa stretlo aj so zastrahujúcim alebo obťažujúcim správaním.

So sexualizovaným násilím sa stretla každá druhá respondentka (52 %), vo všetkých prípadoch išlo o sexuálne obťažovanie. Skúsenosť s fyzickým násilím má 37 % dopytovaných poslankýň, najčastejšie išlo o vyhrážky zabitím strelnou zbraňou prípadne bombou, niektoré poslankyne sa stretli aj s fyzickým napadnutím.

Ekonomické násillie je najzriedkavejšia forma násillia, stretla sa s ním takmer každá tretia respondentka, presnejšie 30 % interviewovaných poslankýň: najčastejšie sa vyskytli prípady poškodenia alebo zničenia majetku, ale aj odopretie finančných alebo parlamentných zdrojov. Pri výskyte rodovo podmieneného násillia voči politickým vek nehral významnú úlohu – poslankyne vo veku do 40 rokov sa s rôznymi formami násillia stretávali približne v rovnakej miere ako celá vzorka, s výnimkou diskriminácie, ktorú poslankyne nad 40 rokov zažívali častejšie ako mladšie poslankyne.

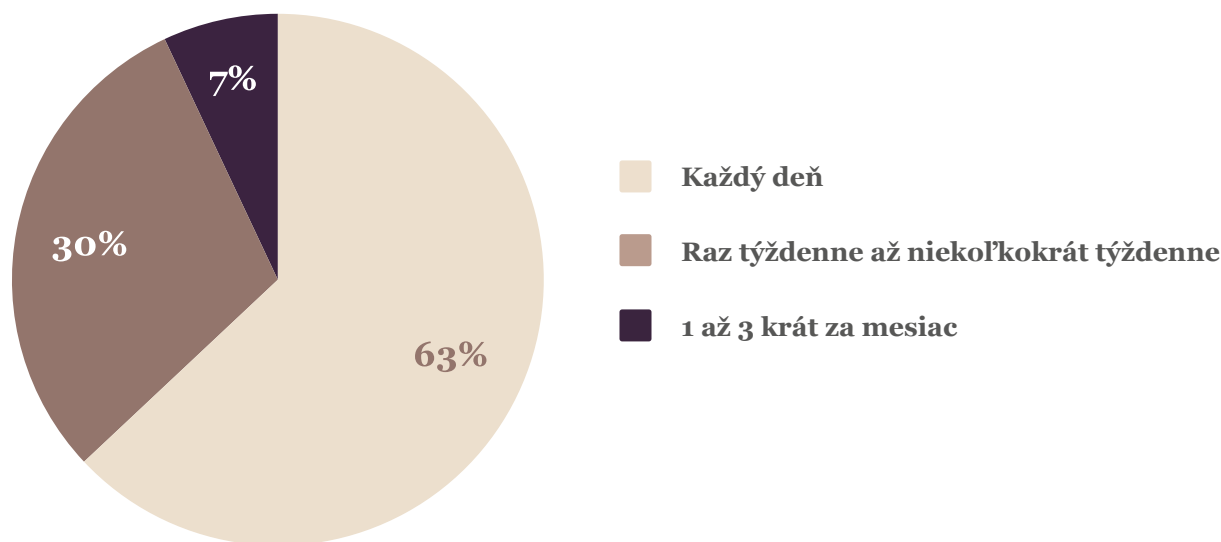
Graf č. 1: Výskyt rodovo podmieneného násilia

S rodovo podmienenou diskrimináciou sa stretlo 59 % opýtaných poslankyň. Skúsenosť s diskrimináciou najčastejšie označili poslankyne z vekovej skupiny 41–50 rokov, a to až v 70 %, 67 % respondentiek vo veku 31–40 a 56 % poslankyň nad 51 rokov. Respondentky do 30 rokov sa s diskrimináciou nestretli.

Útoky a urážky zamerané na poslankyne najčastejšie cieľia na vzhľad, rodovú identitu, hodnoty, ktoré zastávajú a ich kompetencie, v nižšej miere aj na vek či osobný alebo sexuálny život, konkrétne napríklad na rolu matky. Niektoré poslankyne sa stretávajú s častými útokmi zameranými na ich etnicitu, sexuálnu orientáciu či zdravotné znevýhodnenie. Tieto zistenia poukazujú na vyššiu zraniteľnosť poslankyň, ktoré čelia viacnásobnému diskriminácii.

Graf č. 2: Frekvencia rodovo podmieneného násilia.

Alarmujúce je, že takmer dve tretiny respondentiek sa s útokmi stretávajú každý deň, najmä na sociálnych sieťach, 30 % sa s útokmi stretáva v rozmedzí jeden až niekoľko ráz týždenne a 7 % je vystavených násiliu jeden až tri razy za mesiac. Tieto zistenia poukazujú na veľmi vysokú frekvenciu násilia a útokov, ktorému sú poslankyne vystavované každý deň, čo bezpochyby zasahuje a negatívne ovplyvňuje ich každodenný profesionálny aj súkromný život.

Rôzne formy rodovo podmieneného násillia

Rodovo podmienené násillie má rôzne formy a podoby, pre tento výskum sme ich rozdelili do piatich kategórií: psychické, online, sexualizované, fyzické a ekonomické násillie. Zvolili sme nasledovné členenie foriem a podôb rodovo podmieneného násillia na ženách v politike; jednotlivé formy sa môžu prelínať alebo prejavy násillia dajú zaradiť do viacerých kategórií súčasne:

- **Psychické násillie** zahŕňa sexistické komentáre alebo poznámky so sexuálnym podtónom, obťažujúce a zastrašujúce správanie, vyhrážky voči poslankyniam alebo ich blízkym, prenasledovanie, zverejnenie znevažujúcich alebo sexualizujúcich fotografií médiami.
- **Online násillie** zahŕňa nenávistné komentáre alebo vyhrážky pod príspevkami na sociálnych sieťach, nenávistné komentáre alebo vyhrážky vo forme súkromných správ, emailov alebo listov, zverejnenie ponižujúcich alebo sexualizujúcich fotografií alebo videí (skutočných alebo upravených) na sociálnych sieťach, zverejnenie osobných údajov.
- **Sexualizované násillie** zahŕňa sexuálne obťažovanie (sexuálne poznámky alebo vtipy, sexuálne návrhy alebo nechcené pozvania na rande či nevyžiadané dotyky) a sexuálne násillie (nútenie k sexuálnym aktom, aktivitám alebo pohlavnému styku).
- Pod **fyzické násillie** spadá fyzický útok, ako napr. facka, udretie, sotenie alebo hodenie predmetu; vyhrážanie sa použitím alebo použitie strelnej zbrane, noža alebo inej zbrane; únos alebo iné obmedzenie voľného pohybu.
- **Ekonomické násillie** zahŕňa odopretie finančných prostriedkov, na ktoré má poslankyňa nárok, napr. plat, poslanecké náhrady, príspevky na kampaň, sponzorské dary, odmeny alebo bonusy; ďalej odopretie parlamentných zdrojov, ako napr. kancelária, priestory, personál, technické alebo iné vybavenie; poškodenie a krádež majetku.

Psychické násillie

Tabuľka č. 2: Skúsenosť s rôznymi formami psychického násillia

Formy psychického násillia	Skúsenosť poslankýň
Sexistické komentáre alebo komentáre so sexuálnym podtónom	85 %
Obťažujúce, zastrašujúce správanie, slovné útoky	78 %
Vyhrážky	74 %
Prenasledovanie alebo stalking	37 %
Zverejnenie znevažujúcich alebo sexualizujúcich fotografií médiami	41 %

Takmer každá dopytovaná poslankyňa (96 %) má skúsenosť s psychickým násillím v rôznych formách. So sexistickými komentármi alebo komentármi so sexuálnym podtónom sa stretlo 85 % z nich.

Keď som bola tehotná, jeden poslanec parlamentu povedal, že on má rád tehotné, že tie najradšej oplodňuje. (...) Sú tu aj nejaké také sexistické vtípky a neviem ich teraz reprodukovať, ale proste je to taký bežný žargón niekedy aj veľmi konzervatívnych poslancov, nevynímajúc KDĽH.

A potom sú tam, samozrejme, aj vyjadrenia rôzneho typu, či už od kolegov poslancov, alebo či je to koalícia alebo opozícia, je úplne jedno. Sú to najmä starší muži, ktorí majú poznámky na to, ako vyzerám, ako pôsobím, aká by som asi bola v posteli, aké mám ústa a podobné veci.

V podstate všetky kolegyne, čo ja sledujem, tak akékoľvek ženy vo verejnom priestore, sú konfrontované s tým, že ich hodnota je naviazaná, alebo ich názory sú menej cenné ako to, alebo dokonca naviazané na to, ako vyzeráme, ja sa osobne stretávam s tým, že keď nejak vyzerám, tak ako by som nemohla mať nič v hlave, že táto nemôže byť chytrá, lebo je sexy.

V online priestore, ale teda aj v samotnej Národnej rade, kde najmä niektorí kolegovia majú pocit, že ich ženské kolegyne a špeciálne tie, ktoré sú mladšie, nemajú rovnakú legitimitu vyjadrovať sa ku všetkému tak ako oni, alebo nemajú rovnakú váhu, nemali by vôbec niektoré veci riešiť a podobne. Zároveň teda veľmi radi komentujú náš vzhlad.

A ja považujem za sexizmus, keď mi niekto povie, že na základe môjho výzoru a oblečenia sú moje názory menej hodnotné.

Špeciálne teda po voľbách sa to ukazovalo, že určite som musela spraviť to alebo to, aby som sa tam dostala, lebo však som žena. Čiže tieto poznámky áno. A tu musím povedať, že zažil si to dokonca aj môj syn, ktorému niekto na dvore z jeho kamarátov povedal, že doma sa rodičia rozprávali o tom, že cítujem, že tvoja mamka určite dobre fajčí [predsedovi strany], lebo v poslednom čase je všade.

Jedna z poslankyň opísala skúsenosť, ako jej do parlamentu bola doručená obálka obsahujúca ejakulát. Rozhodla sa incident nekomunikovať na verejnosti z obáv, aby sa takáto prax nerozšírila aj na iné kolegyne a aby to neznížilo jej hodnotu v očiach ľudí. Oslovila však kanceláriu NR SR, ktorá neskôr zaviedla skener pošty. Takýto príklad autocenzúry svedčí o tom, že hostilné spoločenské prostredie bez nulovej tolerancie k násiliu na ženách, vplýva na možnosť prehovoriť verejne o incidentoch násilia a dožadovať sa odškodnenia a nápravy.

Prvý prípad bol, keď mi prišlo v obálke do Národnej rady prezervatív plný semena. Tak a toto bolo zaujímavé v tom, že rozhodla som sa to nekomunikovať, povedala som to teda iba akože vedeniu Národnej rady, aby urobili nejaké opatrenia, totiž to otvorila moja asistentka, ktorá otvorila obálku, išla vytriahnuť a skoro, ona sa normálne rozplakala, bola úplne nešťastná, že čo sa jej to stalo, a ja som teda riešila, že ako sa môže stať, že toto sa dostane do v Národnej rade do pošty poslankyne, (...) bola som strašne nahnevaná a chcela som to verejne riešiť, ale som si to normálne zvážila (...)

Druhá najčastejšia forma je obťažujúce alebo zastrašujúce správanie alebo slovné útoky, ktorú zažilo až 78 % poslankyň. Išlo o nepríjemné zážitky s cudzími ľuďmi na verejnosti až po zážitky s inými poslancami alebo verejnými činiteľmi.

Áno, stalo sa mi napríklad v Bratislave, (...) išla som pešo po moste, a začal okolo mňa krúžiť chlapík na bicykli a hovoríť mi, ako keby vyslovene to adresoval, vedel, kto som, a začal sa ma tam vypytovať, že prečo nie som v parlamente, čo tu robím (...), vtedy som mala aj strach reálne, lebo nie je to ďaleko od toho, že vás niekto hodí cez most do Dunaja.

Viaceré respondentky (15 %) spomenuli situácie s konkrétnym poslancom, ktorý nerešpektuje osobný priestor, je veľmi vulgárny a agresívny, a vyjadrili sa, že v nich vyvoláva pocity strachu a ohrozenia.

Taký špeciálny prípad je [meno]. On je typ človeka, ktorý ťa napáda, vlastne zoberie mobil, natáča, ide ti úplne do tváre, ide do tvojej, akože, mne nevaďí, keď sa ma dotýkajú, ale v prípade [meno] to je úplne bežne, hej, že mi chmatol po mobile, zhodil mi ho, nenechal ma nastúpiť do auta.

Takže pán [meno], ktorý veľmi vchádza do osobného priestoru a ide absolútne nediskriminačne na všetkých, ale teda ženy vôbec nešetří. A pán [meno], ale tiež, ale on nie je taký hrubý, on to robí kvôli šou, ale pán [meno], pri ňom mám pocit (...), ako keby vyslovene nenávidel ženy.

Napríklad pri tomto človeku [poslancovi meno], to je jeden agresívny psychopat a tam sa naozaj cítim ohrozená.

Až 74 % opýtaných poslankyň sa stretlo s vyhrážkami voči sebe alebo svojim rodinám. Najčastejšie išlo o online komunikáciu vo forme správ či emailov, no objavili sa aj listy alebo telefonáty. Vyhrážky fyzickou likvidáciou alebo ublížením na zdraví respondentky často nahlasujú orgánom činným v trestnom konaní (ďalej aj OČTK) alebo ich konzultujú napríklad s Úradom pre ochranu ústavných činiteľov alebo využívajú právne poradenstvo.

Viaceré respondentky spomenuli aj incident, keď všetci opoziční poslanci a poslankyne dostali hromadnú výhražnú správu o bombe vo svojich bydliskách. Polícia následne prehľadala ich domy a pozemky a v niektorých prípadoch monitorovala aj okolie.

To som dostávala listy takého charakteru, že ma sledujú, vedia, čo viem, čo robíš, a viem, kde budeš, a ako bolo to strašne nepríjemné, lebo som to úplne nevedela vyhodnotiť.

Sú tam aj vyhrážky, že keď prídeš do [mesto], tak si ťa počkám a zaškrťm ťa.“

mailové správy, ktoré boli obsahom vyslovene vyhrážky smrťou, mne aj mojej dcére, v duchu, že teda najprv zabijú ju, aby som trpela, a potom zabijú mňa.

Každá tretia respondentka (37 %) má skúsenosť s prenasledovaním (stalkingom), a to nielen v online priestore, ale aj v bežnom živote. Jedna poslankyňa opísala trojročnú skúsenosť so stalkerom, ktorý jej posielal tisíce správ, videí a fotografií sexuálneho charakteru a bol napokon za prenasledovanie odsúdený. Ďalšie dve poslankyne dlhodobo čelia prenasledovaniu prostredníctvom listov alebo správ od neznámych osôb. Iné respondentky sa stretli s nabúraním do účtov na sociálnych sieťach alebo so zneužitím identity prostredníctvom falošných profilov.

Až 41 % dopytovaných poslankyň sa stretlo s tým, že médiá zverejnili ich fotografie, ktoré boli znevažujúce alebo mali sexuálny podtón. Viaceré poslankyne upozornili, že médiá často preberajú fotografie z ich sociálnych sietí, prípadne od iných politikov, bez ich súhlasu.

Mám pocit, že najmä bulvár alebo opozičné denníky, alebo médiá ako keby naschvál vyberali fotky, na ktorých nevyzeráme čo najprívetivejšie a najkrajšie. To bol zámer, to som si všimla veľakrát, napriek tomu, že majú veľmi veľa fotiek k dispozícii, na ktorých naozaj vyzeráme úplne bežne, normálne, dokonca pekne.

Ale stalo sa mi po pôrode, ja som mala veľmi ťažký prvý pôrod, a keď som prišla potom do parlamentu pár dní po pôrode, tak som nedokázala sedieť na stoličke, tak som poprosila o dve, aby som mohla sedieť tak na kraji dvoch stoličiek. No a vtedy to odfotil [názov média] zhora, ma odfotili, ako sedím na tých dvoch stoličkách a akože fakt pár dní po pôrode a používali tú fotku aj dlho po pôrode, ako keď chceli dať nejaký ilustračný záber z parlamentu.

Online násilie

Tabuľka č. 3: Skúsenosť s rôznymi formami online násilia

Formy online násilia	Skúsenosť poslankyň
Fotografie alebo videá zverejnené na soc. sieťach	56 %
Nenávistné komentáre alebo vyhrážky pod príspevkami	100 %
Nenávistné komentáre alebo vyhrážky formou správ, listov alebo emailov	96 %
Zverejnenie osobných údajov	11 %

Online násilie je najčastejšia forma násilia, s ktorou sa stretli všetky poslankyne zo vzorky. Najčastejšie mali skúsenosť s nenávistnými komentármi a vyhrážkami pod príspevkami na sociálnych sieťach alebo vo forme súkromných správ, emailov alebo listov. Tieto zistenia súvisia s vysokou frekvenciou násilia, ktoré dve z troch respondentiek zažívajú každý deň. Facebook a v menšej miere TikTok a Instagram boli označené za platformy, na ktorých respondentky zažívajú najviac útokov.

Dobre, tak čítam: chamrad', lenivá, hlúpa, ty si hanba Slovenska, Sorošová, zvrhľá žena, úbožiačka, si kvičiaca piča, zberba, liberálny hnoj, rakovina, toto je čo za príšeru, trepeš pičoviny, a ešte opičie stádo, chamrad', odpad spoločnosti, plieseň a otlak [sic!] národa, nevieš, čo rozprávaš, chudera, zalez už niekam, dúhová sračka, kakaový venček.

Toto je tá sliepka, čo ma funkčný KOKOT po kolená?

Radšej si mala vystúpiť z vlaku v plnej rýchlosti a nie na proteste, ty jeblina...

Viaceré respondentky poukázali na koordinovaný charakter online útokov, ktoré sa zintenzívňujú po ich vystúpeniach v televíznych reláciách alebo na tlačových konferenciách, keď dostávajú stovky agresívnych a vulgárnych správ a komentárov. Napriek tomu, že online násilie je najbežnejšia forma rodovo podmieneného násilia, orgány činné v trestnom konaní ho podceňujú – aj keď môže ísť o nebezpečné prenasledovanie alebo vyhrážky a môže mať vážne dôsledky pre psychické a fyzické zdravie obetí.

napríklad niečo zverejním na sociálnych sieťach a oni si to vyzdieľajú v nejakých svojich trollích skupinách a potom všetci sa niekam nahrnú a začnú tomu človeku nadávať, čiže je to ako keby do istej miery koordinované niekedy.

Zároveň teda dostávam v podstate na pravidelnej báze, ale väčšinou po televíznych diskusiách, keď sa objavím s niekým z koalície a špeciálne teda s poslancami strany Smer, tak dostávam listy, či už na adresu trvalého bydliska, alebo aj do národnej rady, v ktorej sa taktiež objavujú nielen vyhrážky, ale napríklad aj také rôzne želania, že aby som mala 20-kilový nádor na maternici, alebo že mi budú visieť deti z mosta a podobné veci, alebo že aby som sa teda nereprodukovala, keď už som taká, aká som.

Časté sú aj nenávistné komentáre a vyhrážky vo forme súkromných správ alebo listov, ktoré poslankyne dostávajú do svojej schránky v NR SR, na miesto prechodného bydliska alebo na adresu trvalého bydliska. Viaceré poslankyne označili listy, ktoré im boli zaslané na adresu trvalého bydliska za obzvlášť zraňujúce, keďže na týchto miestach častokrát bývajú ich rodičia alebo ďalšia rodina, ktorá tieto nenávistné a výhrážne listy otvára a číta. Respondentky označili, že majú väčší strach a obavy o svojich blízkych a z ujmy, ktorú im to potenciálne spôsobí, než zo samotného obsahu listov.

A ešte teda doplním, že obidve tieto prišli do pošty na adresu mojich rodičov, čo teda bolo pre mňa veľmi nepríjemné, lebo evidentne mi ten človek chcel dať najavo, že akože vie, kde bývajú moji rodičia. Myslím, že ten prvý bol priamo na otcove meno, že to otec otvoril, a teda tiež zostal pomerne zdesený. Akože toto bolo pre mňa asi také najnepríjemnejšie.

prišli mi aj domov na moju domácu adresu, aj náboje v rámci nejakej obálky, ale ja som bola v tom čase v parlamente, čiže vyzdvihla to zo schránky moja mamka. Ju to paradoxne akože viac vydesilo ako mňa, ktorá som to ani nevidela.

Zároveň počas rozhovorov viaceré respondentky vyjadrili obavy o svoju bezpečnosť z dôvodu nedostatočnej ochrany osobných údajov, najmä miesta bydliska, keďže tieto údaje sú dostupné cez katastrálny úrad prípadne rôzne iné dokumenty, ktoré sú prístupné na internete, a teda ľahko dohľadateľné. V extrémnych prípadoch požiadali dve respondentky o evidenčnú ochranu vo forme zablokovania osobných údajov.

Sexualizované násilie – sexuálne obťažovanie

Každá druhá respondentka (52 %) má skúsenosť so sexualizovaným násilím, konkrétne so sexuálnym obťažovaním. Za sexuálne obťažovanie je považovaná škála správania so sexuálnym podtónom, ktoré je danej osobe nepríjemné a považuje ho za obťažujúce. Pod sexuálne obťažovanie môžu patriť nevhodné komentáre a vtipy so sexuálnym podtónom, nevyžiadané a nechcené pozvania alebo návrhy či nevyžiadané dotyky. Dopytované poslankyne majú skúsenosti s rôznymi formami sexuálneho obťažovania, najčastejšie s nevhodnými komentármi alebo komplimentmi so sexuálnym podtónom, ale viaceré sa stretli aj s nevyžiadanými dotykmi.

aj s tými poznámkami na moje veľké ústa, že by som dobre..., neviem čo, to sú také bežné veci od mužov, ktoré neustále počúvam, a to je jedno, či ste politička alebo kdekoľvek ste, potom tie poznámky na to, že som nemala podprsenku a podobne, že som vlastne lákala, že som vlastne radodajka...

nevyžiadané komentáre na môj vzhľad, ktoré vlastne sa opakovali pravidelne, vždy, keď sme sa stretli (...), tak mi začal hovoriť, aká som bola v nejakom videu sexy (...) a nechcem tráviť čas tým, že budem niekoho edukovať o rodovej rovnosti trebárs alebo sexuálne motivovanom správaní...

Raz sa mi napríklad stalo, to bolo pre mňa najnepríjemnejšie, že ja som sedela a vedľa mňa sedel druhý pán poslanec, niečo sa zohýnal, ja neviem, či tam tašku mal alebo notebook, to už si nepamätám, a chytil ma za nohu, a viem, že ešte aj bola taká poznámka k tomu, že takéto nohy, ja neviem čo a to bolo veľmi nepríjemné.

zažila som aj také, že ma tľapol niekto po riti, ale ja si s tým viem urobiť poriadky, ale je to v našej spoločnosti v podstate normálne, že keď sa s niekým bavím kamarátsky, ja som ešte taký ten otvorený typ, tak sa mi stalo, že ma kolega tľapol po riti a povedal, že dobre vyzerám, tak som povedala, že ďakujem veľmi pekne a že nabudúce, keď to urobí ešte raz, tak on nebude dobre vyzerat'. Stalo sa mi párkrát, že som niekoho len stretla na nejakom výjazde a potom mi ten dotyčný pán začal písať nevhodné správy, ktoré začali možno len nevinne, ale naozaj potom sklzli do takého obťažovania, že dokonca mi boli zasielané aj nevhodné fotografie pohlavných orgánov a podobne. Stalo sa mi to, myslím, že trikrát.

Medzi respondentkami je zároveň rôzna miera citlivosti na sexuálne obťažovanie, pričom niektoré považujú za nežiaduce napríklad aj otváranie dverí, komplimenty na oblečenie alebo nevyžiadané dotyky bez sexuálneho úmyslu, iné takéto správanie ospravedlňujú alebo vysvetľujú generačnými rozdielmi, mužským prostredím alebo tým, že „muži sú takí“. Tieto rozdiely poukazujú aj na to, že sexuálne obťažovanie a nevhodné správanie je v spoločnosti do veľkej miery akceptované a normalizované. V prostredí politiky, ktoré je stále prevažne mužské, je o to náročnejšie dokázať sa voči takémuto správanie vyhraničiť, a to najmä, keď neexistujú formálne pravidlá, ktoré by obťažovanie zakazovali, ani funkčné nahlasovacie mechanizmy.

že ťa chytí niekto bez toho alebo tak cez rameno, že berú to ako automatickú vec, že nie, že vieš, že sa ťa niekto opýta, že či ťa môže chytiť za rameno, ale sa ťa chytí, proste.

Okrem toho, že ja si chcem niekedy iba podať ruku a nedať si tú pusku na líca, tak niekedy to je, že vás niekto pritiahne a chce vám dať tú pusku, ale nie je to akože úplne sexuálne. To je skôr také, že oni sú na to zvyknutí a keď im človek podá ruku, tak im to tak nestačí, hej, že ako keby aj pri nejakej gratulácii alebo tak.

Identifikovali sme aj mechanizmy, ktoré niektoré poslankyne využívajú na vysporiadanie sa s faktom, že pracujú v obťažujúcom prostredí, kde sú nevhodné komentáre, vtipy, ale aj nevyžiadané dotyky bežné a to najmä vo forme zľahčovania podobného správania alebo tvrdenia, že síce je to nepríjemné, ale vedia sa s tým vysporiadať.

bežne je také správanie v mužských kolektívoch, čiže tam záleží naozaj od toho, či je priamo na vás mierené niečo, že či vy to tak vnímate, ale ja som to tak nevnímala, lebo neviem, nemyslím si, že by to bolo na moju osobu, ale ako pre ženu, samozrejme, je to nepríjemné, keď sa také vtipy rozprávajú, alebo sa utrúsi nejaká poznámka, viete, ale ja by som povedala, nie že som imúnna voči takému správaniu, ale jednoducho viem si to nejak od seba, dať preč, proste si vytvoriť ten komfortný priestor, aby sa ma nič nedotýkalo, a ak by sa ma aj, tak som schopná upozorniť.

Fyzické násilie

Tabuľka č. 4: Skúsenosť s rôznymi formami fyzického násillia

Formy fyzického násillia	Skúsenosť poslankýň
Facka, udretie, sotenie, hodenie predmetu	11 %
Použitie alebo vyhrážanie použitím strelnej zbrane, noža alebo inej zbrane	37 %
Únos, obmedzenie pohybu	0 %

Najčastejšou formou fyzického násillia, s ktorou sa stretli respondentky sú vyhrážky použitím strelnej zbrane, noža alebo inej zbrane alebo vyhrážky fyzickou likvidáciou. S takýmito vyhrážkami sa stretlo 37 % respondentiek. S použitím zbrane sa žiadna respondentka počas výkonu poslanskeho mandátu nestretla.

Bol aj taký telefonát, že prídu a vystrieľajú celú moju rodinu.

Áno, zastreliť, zajať [meno], za autom dovláčiť a podobne.

Bola jedna taká vyhrážka, že by som ťa proste odstrelil, niečo také, hej, ale to bolo v online priestore. A to som sa tiež zľakla a tiež som mu napísala, že to, že proste toto je na trestné oznámenie, niečo také.

Raz mi chceli popolníkom rozbiť hlavu, ale nejako sme to neriešili.

11 % dopytovaných poslankýň má priamu skúsenosť s kontaktným fyzickým násillím, jednu sotil iný poslanec počas vyostrenej situácie priamo v pléne Národnej rady SR, ďalšia poslankyňa sa dostala do fyzickej potýčky s inou poslankyňou mimo budovy parlamentu. Jedna poslankyňa zažila fyzický útok počas kampane, keď sa na ňu po podujatí nejaký muž zahnal a pokúsil sa ju udrieť päťou, po čom bol následne vyvedený preč.

Sú to najmä slovné útoky, dokonca jedenkrát to bola fyzická, v podstate fyzický, nechcem to rovno nazvať útok, ale pán [meno] do mňa strčil.

Tabuľka č. 5: Skúsenosť s rôznymi formami ekonomického násilia

Formy ekonomického násilia	Skúsenosť poslankýň
Odopretie finančných prostriedkov	7 %
Odopretie parlamentných zdrojov	11 %
Poškodenie alebo zničenie majetku	15 %

Takmer každá tretia dopytovaná poslankyňa (30 %) sa stretla s ekonomickým násilím, 15 % sa stretlo s poškodením alebo zničením majetku, najčastejšie išlo o poškodenie auta formou nápisov, poliatie auta neidentifikovanými tekutinami či pokusom o vlámanie doň. 11 % respondentiek boli odopreté parlamentné zdroje, na ktoré mali nárok. Išlo napríklad o neschválenie zahraničných ciest, ktoré spomenuli dve poslankyne.

Je to neschvaľovanie zahraničných ciest, ja som členka delegácie parlamentného zhromaždenia Rady Európy, kde teda máme štyrikrát do roka plenárne zasadnutie a spočiatku, keď som bola zvolená do tejto delegácie, tak mi opakovane nebola schválená cesta na tú plenárku, s tým, že oni teda nechceli pustiť opozičnú poslankyňu samu a koalíčných poslancov potrebovali mať v parlamente, to som potom riešila vtedy ešte, so zastupujúcim predsedom, teda podpredsedom.

Viaceré poslankyne zažili vykázanie alebo nevpustenie do pléna, jedna preto, že mala so sebou 6-mesačné bábätko a druhá poslankyňa bola vykázaná za porušenie rokovacieho poriadku, keďže mala nálepky na notebooku. Toto vykázanie bolo očividne účelové, keďže viacerí poslanci mali rôzne iné nálepky a tí vykázaní neboli.

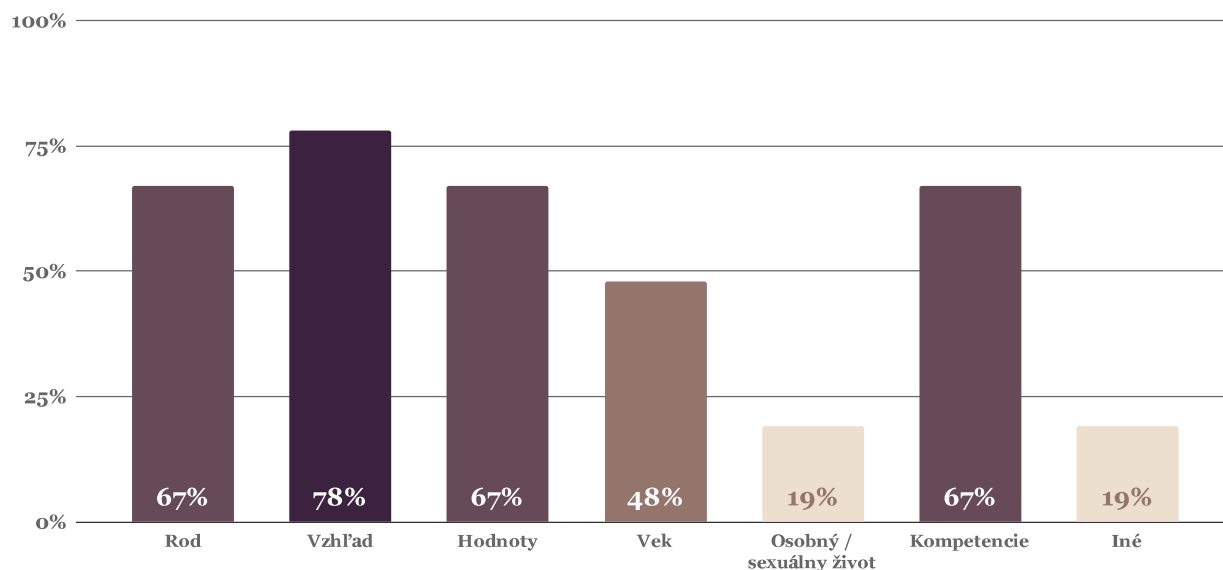
Čo mi bolo odopreté, moje parlamentné práva, vstup do pléna, pretože som mala dieťa. Bolo mi zakázané vojsť do pléna parlamentu, vyslovene ma nepustili, ochrankári ma nepustili, lebo som mala v šatke zabalené šesťmesačné dieťa. Lebo že deti tam nemajú vstup dovolený, že tam majú povolený vstup len poslanci, hlavne že tam chodia novinári, hlavne že tam chodia, čašníci, čašníčky, a mňa tam vtedy nepustili.

Táto skúsenosť poukazuje na nepripravenosť a neochotu inštitúcií vytvárať podmienky pre zosúladowanie rodinného a pracovného života.

7 % respondentiek boli odopreté finančné prostriedky, na ktoré mali nárok, išlo o príspevok na kampaň a v ďalšom prípade o dlhodobé nevyplatenie daňového bonusu.

ja som dva roky nedostávala daňový bonus na deti tu v parlamente, napriek tomu, že som vlastne už mala druhé dieťa a priniesla som rodný list, ale vlastne tá pani, ktorá má na starosti tú agendu, asi proste ľudským faktorom zabudla a nedala to tam... no a vlastne potom som na to prišla, už keď som nechodila na tie zahraničné cesty, že mi to neseďí, no a keď som prišla vlastne za vedením parlamentu, že som bola niekoľko mesiacov vlastne ukrátená o to, tak šesť mesiacov dozadu sa dalo to vynahradiť a zvyšok asi rok a pol vlastne mi nikdy nevyplatili, lebo došlo k chybe a nijako sa to potom neriešilo.

Graf č. 3: Najčastejšie ciele útokov zameraných na poslankyne (respondentky mohli označiť viac možností)

Násilie páchané na ženách priamo súvisí s pretrvávajúcou rodovou nerovnosťou a diskrimináciou žien. Rodová podmienenosť očakávaní, ako by sa mali ženy politicky správať, ako vyzerieť, aké verejné problémy tematizovať, sa potvrdila aj pri útokoch a násilí, ktoré zažívajú. V odbornej literatúre je pomerne rozsiahlo zmapované, že političky čelia nielen vyššej frekvencii násilia, ale aj odlišným útokom ako politici. Formy násilia sú častejšie sexualizované, častejšie mieria na osobné charakteristiky, vzhľad či kompetentnosť.

V rámci nášho výskumu sa rovnako potvrdila rodová podmienenosť násilia. Útoky a urážky smerované na poslankyne najčastejšie cielia na ich vzhľad, zažilo ich až 78 %. Dve tretiny (67 %) opýtaných poslankýň zažíva útoky na ich rod („útočia na mňa, lebo som ženou“), hodnoty, ktoré zastupujú a v rovnakej miere aj na ich kompetencie. Takmer každá druhá z dopytovaných poslankýň (48 %) sa stretla s útokmi týkajúcimi sa veku.

že prečo nosím taký rúž, že už sa mi to nehodí po štyridsiatke, že nie som dáma, že som škrata, ohyzdná, že mám veľký nos, mám príliš výrazné okuliare...

Myslím si, že sú orientované do dosť veľkej miery tým, že som žena. Že to špeciálne irituje a je tu časť spoločnosti, ktorá si myslí, že vlastne by som nemala byť v tej pozícii a mať také názory alebo že to zhoršuje moje názory.

Je také nenávistné prostredie, že to strašne cítiť (...) aj v tom parlamente, že tam cítiš voči tým ženám stále, ako keby je tendencia ponížovania.

Kompetencie, to skôr súvisí s tým, že som žena... napríklad [jeden známy odborník z oblasti pracovnoprávných vzťahov] mi dokáže naposelať toľko grafov a povedať mi, že tomu vôbec nerozumiem a že vôbec, čo sa montujem do týchto tém (...), a to je hrozne únavné, lebo strašne potrebuješ stále dokazovať (že to vieš)...

Pokiaľ ide o hodnoty, poslankyne sú často napádané pre ľudskoprávne témy, týkajúce sa ochrany menších, LGBTI ľudí, utečieniek a utečencov či marginalizovaných rómskych komunít. Osobitne nenávistné reakcie prichádzajú pri obhajobe ľudských práv žien a rodovej rovnosti, najmä tém násilia páchaného na ženách alebo téme interrupcií v kontexte reprodukčných práv a zdravia.

lebo to bolo tak brutálne a na tom som videla, však my aj na pôde Rady Európy sa veľa venujeme ochrane aktivistiek, ktoré sa venujú reprodukčným právam, a to je naozaj najbrutálnejšie, mám pocit, že nič nie je tak brutálne ako táto časť verejnej debaty a mňa to vtedy fakt, že šokovalo...

No, podľa mňa je to do veľkej miery spôsobené alebo motivované tým, že otvorene podporujeme a máme v našich radoch queer ľudí (...), no a potom, samozrejme, to, že sme ženy, no, to mnohým ľuďom veľmi vadí, že sa vyjadrujeme tak, ako vyjadrujeme...

mala som také emotívne vystúpenie pri skracovaní lehôt pre znásilnenie, pretože sa dlhodobo tej téme venujem a (...) a toto sú témy, ktoré akože (...) potom sa pustil na mňa taký hejt, že som to nezvládla nejak emocionálne...

že keď som hovorila o interrupciách, hej, tak samozrejme, bodaj by tvoja mama ťa potratila, alebo bodaj by tvoje deti, keď sa raz dozvedia, aká si ty hnusná mater?

19 % opýtaných poslankýň označilo, že zažili útoky, ktoré smerovali na ich osobný a/alebo sexuálny život, pričom v mnohých prípadoch cieľili na ich materstvo. Vychádzali zo stereotypného presvedčenia, že by sa ako ženy mali primárne venovať starostlivosti o deti, a vylučovali zosúladenie ich pracovnej a materskej roly (pracujúca matka). Takéto zúžené chápanie materstva slúži na legitimizáciu vylúčovania žien z verejnej, v tomto prípade politickej sféry alebo ako argument pre obmedzenie ich účasti v týchto sférach.

že nie som ani dobrá matka, ani dobrá poslankyňa, že načo tam chodím, mám byť doma s dieťaťom a že určite sa oňho nestarám a tak.

u mňa je nenormálne to materstvo, tá akože nestarostlivosť o deti, že by som mala byť doma a tak, to je akože úplne hrozne teraz vyskočené...

ešte viac ako vzhľad je ten status pracujúcej matky, tie vlastne očakávania spoločnosti, že ako žena, ktorá má malé deti alebo je po pôrode, by nemala čo robiť vlastne v zamestnaní...

U viacerých poslankýň sa rodová identita prekrývala s ďalšími charakteristikami, ktoré ich vystavujú viacnásobným znevýhodneniam. Niektoré sa stretávajú s častými útokmi zameranými na etnicitu, sexuálnu orientáciu či zdravotné znevýhodnenie. Tieto zistenia poukazujú aj na ich vyššiu zraniteľnosť spôsobenú prelínajúcimi sa znevýhodneniami.

Rómska etnicita a rod. Presne tie stereotypy, ktoré sa často viažu k žene v rómskej komunite, tak toto spájajú so mnou, a teda keď ma posielajú do osady naspäť sa vrátiť, lebo čo by mala žena, cigánka, čo robiť v politike ...presne to spochybňovanie kompetencie, že čo už len cigáni kedy dosiahli a vráť sa do osady a radšej rod' deti...

Oni vám hocikedy vynadajú do lesieb a do židoviek, do lesieb a tak ďalej a čiže tam je úplne jedno, že či to je moja identita alebo nie, ale uráža sa tá menšina.

Ja som na vozíku, tak toto znevýhodnenie je ako keby ešte dvojnásobné a v parlamente nie sú dostatočne debarierizované toalety, priestory parlamentné (...) takže ja to cítim dvojnásobne aj tým, že som žena, aj tým, že som žena na vozíku.

Diskriminácia

S rodovo podmienenou diskrimináciou sa stretlo 59 % respondentiek. Skúsenosť majú najčastejšie s nepriamou diskrimináciou v rámci politických strán alebo v parlamente. Prístup k rodovej rovnosti sa v rámci politických strán líši, niekde je viac formalizovaný a štruktúrovaný, inde sa k postaveniu žien pristupuje neformálne, prípadne sa údajne prihliada na schopnosti a zásluhy jednotlivca bez ohľadu na rod. Diskrimináciu však identifikovali poslankyne patriace do všetkých politických strán a poslaneckých klubov zastúpených vo výskume. Respondentky viackrát spomenuli, že nemajú prístup k rozhodovaniu napríklad v strategických otázkach. Aj keď sa zastúpenie žien na vyšších pozíciách v straníckych štruktúrach postupne zvyšuje, dôležité strategické rozhodnutia sú často realizované mužmi mimo formálnych stretnutí a diskusií. Respondentky sa ďalej stretávajú s tým, že ich vstupy nie sú brané rovnako vážne, prípadne, že ich mužskí kolegovia zopakujú, čo už ony povedali a získajú za to kredit.

x-krát sa mi stane, že niečo poviem na porade a po mne to isté zopakuje nejaký muž a má na to inú odozvu a tak ďalej a tak ďalej. A veľakrát sa preferujú muži v rôznych situáciách, hlavne keď ide o nejaké vyjednávania, rozhodovania.

z môjho pohľadu ja mám často pocit, že ženy sú tie, ktoré viac robia, viac sa angažujú, viac ich počuť a napriek tomu tie vrcholové pozície a tú rozhodovaciu právomoc v tých úzkych kruhoch, to sa deje vlastne medzi mužmi hlavne, že oni sú tí, ktorí viac rozhodujú ako ženy.

Niektoré respondentky zároveň poukazujú na to, že politické strany niekedy využívajú ženy na zlepšenie svojho imidžu. Dajú im priestor, aby pôsobili ako strany podporujúce ženy, no tento priestor často nesúvisí s individuálnymi zásluhami týchto žien ani s ich skutočným ocenením.

Boli jednak napríklad v kampani také situácie, že tí mužskí kandidáti boli, poviem to, že uprednostňovaní a tie ženy boli len v úvodzovkách na ozdobu, že boli sme na tej kandidátke len, aby sme tam boli. A toto sa napríklad stávalo pri tlačových besedách, že je tam potrebná žena, ale ty sa k ničomu nevyjadruj.

sú tam nejaké mechanizmy, že chcú do svojich radov dostať ženy, ale nie je to priorita, akože nie je to téma dňa, že teraz majme viac žien, chcú mať, vždy chcú mať, aj na poslednej kandidátke do parlamentu som mala veľmi dobré miesto, na kandidátke som bola [číslo], pritom ako keby podľa nejakej internej dohody som mala byť až na nejakom 30. mieste, lebo som nebola straníkom, ale pochopili v tej strane, že ako keby je súčasťou doby, že majú v prvej desiatke vlastne viac žien a aj to bol argument...

V opačnom prípade sa stalo, že jedna respondentka nezískala vyššie miesto na kandidátnej listine ani v straníckych štruktúrach, aby sa predišlo špekuláciám na verejnosti, že ide o protežovanie, prípadne, že je to odmena za sexuálne služby. Takáto skúsenosť poukazuje na nezrelosť a nepripravenosť niektorých politických strán začleňovať ženy do svojich štruktúr, čo môže mať negatívny vplyv na motiváciu žien podieľať sa na politike a rozhodovaní.

Čo sa týka činnosti parlamentu, respondentky sa často stretávajú s diskrimináciou z dôvodu svojho materstva alebo záväzkov súvisiacich so starostlivosťou o členov rodiny, keď im nie je umožnené tieto povinnosti uspokojivo zosúladiť. Tento problém má viacero rozmerov, poslankyne nemôžu ísť na materskú dovolenku, a preto, ak sa nechcú vzdať poslaneckého mandátu, po pôrode sa musia skoro vrátiť do parlamentu. V Národnej rade SR dlho neboli priestory, ktoré by uľahčili starostlivosť o deti, napríklad priestor na dojčenie. Doposiaľ chýba herňa pre deti či priestory pre staršie deti. Program schôdzi a stretnutí taktiež nereflektuje individuálne potreby žien alebo iných starajúcich sa osôb – často sa rokuje do neskorých hodín, prípadne celú noc. Prestávky počas rokovaní sú navyše príliš krátke nato, aby poslankyne v pokoji stihli deti nadojčiť alebo im poskytnúť

inú starostlivosť. Pri snahe o zmeny a lepšie zosúladenie rodičovstva a poslanskej práce sa navyše niektoré respondentky stretli s nepochopením a výsmechom zo strany iných poslankyň a poslancov.

bolo mi to ľúto, lebo ja som naozaj neplánovala tehotenstvo v tomto životnom období, mne sa dlhšie nedarilo mať deti a potom, keď sa to podarilo v čase, keď som bola zvolená do parlamentu, tak som si veľmi želala taký parlament, ktorý by bol citlivý k rôznym životným situáciám, v ktorých sa ženy poslankyne dokážu vyskytnúť, aj neplánovane a stalo sa presný opak...

Nahlasovanie a prešetrovanie incidentov

Tabuľka č. 6: Miera nahlasovania rôznych foriem rodovo podmieneného násillia

Forma rod. podmieneného násillia	Respondentky, ktoré danú formu násillia zažili	Respondentky, ktoré nahlásili incident (% z tých, čo mali skúsenosť)
Psychické násillie	96 %	58 %
Online násillie	100 %	33 %
Sexualizované násillie	52 %	14 %
Fyzické násillie	37 %	50 %
Ekonomické násillie	30 %	63 %

Miera nahlasovania incidentov rodovo podmieneného násillia sa líši v závislosti od formy násillia – respondentky najčastejšie nahlásili ekonomické, psychické a fyzické násillie. Pri psychickom a fyzickom násillí išlo o nebezpečné vyhrážky, ktoré respondentky nahlasovali buď v rámci strany, v prípade, že strana má potrebnú infraštruktúru, resp. Úradu pre ochranu ústavných činiteľov alebo OČTK. Pri ekonomickom násillí poslankyne nahlasovali ukradnutý alebo poškodený majetok polícii a v prípade odopretia parlamentných alebo finančných zdrojov, to riešili s príslušnými orgánmi.

Najnižšiu mieru nahlasovania má sexualizované násillie, konkrétne sexuálne obťažovanie a to len 14 %. Čiastočne to možno vysvetliť tým, že obťažovanie poslankyň sa často deje za zatvorenými dverami, len jedna parlamentná strana sexuálne obťažovanie formálne zakazuje a má mechanizmus na jeho nahlasovanie, pričom inštitúcie Národnej rady SR žiaden mechanizmus na nahlasovanie ani prešetrovanie nemajú. Ženy by zároveň riskovali možnú stigmatizáciu, a to najmä v prípade, že obťažovania sa dopúšťajú ich kolegovia a podobné správanie je v danom prostredí akceptované.

Pri nahlasovaní online vyhrážok alebo nebezpečných správ sa niektoré respondentky stretli s odmietavým postojom OČTK a zároveň nepripravenosťou alebo nedostatočným vybavením na efektívne prešetrovanie a postihovanie online násillia:

Ale v minulosti, keď som nahlasovala, tak to bolo veľmi zľahčované zo strany vyšetrujúceho policajta. Čiže označilo sa to, že však som verejne činná osoba, tak musím zniesť vyššiu mieru kritiky. On to takto nazval, čiže vyhrážky voči rodine podľa mňa nie je žiadna kritika. Však si počkaj, ak ťa to dobehne, však my ti prajeme to a to a stane sa ti to a to. Povedal, že môže ma ochrániť, keď sa mi to reálne stane. To už mi bude potom úplne jedno, si myslím. Ale teda stratila som dôveru v políciu, že takéto niečo bude prešetrovať, a preto ich už ani nekontaktujem.

problém majú dopátrať v prípade týchto rôznych foriem, aj v prípade tej listovej, aj v prípade tej online. Oni majú veľmi problém dopátrať toho odosielateľa, v prípade tých online foriem to bolo vyslovene, zistili, že vlastne ten človek si mailovú adresu založil len na to, aby mi to poslal, potom ju zrušil, čiže keď už sa k nej aj dostali, tak ona bola vlastne vymazaná, čiže nevedeli potom dopátrať už nič viac k tomu odosielateľovi.

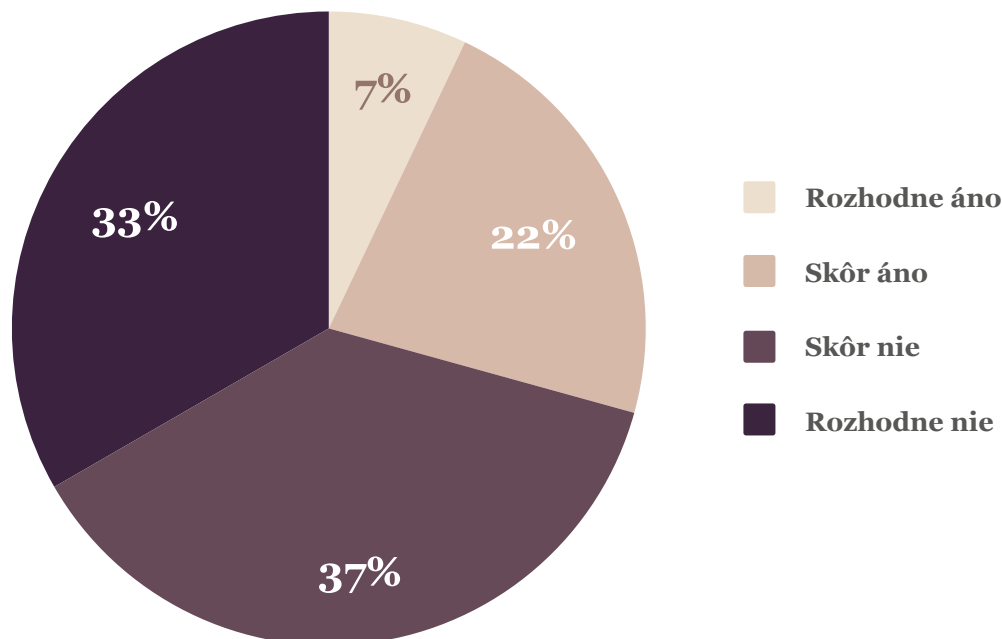
Keď bola respondentka na polícii podať podnet ohľadom stalkera, ktorý jej posielal aj množstvo sexuálnych videí a fotografií, mala s policajtami nasledovnú skúsenosť:

no a na to teda zavolali ďalších dvoch kolegov a nie, že by ma ponížovali, ale akoby, robili si z toho srandu, že a ja som sa tiež zasmiala, hej, také vtípky, ale viem si predstaviť, že keď príde žena, ktorá nie je tak, že nie je taká povaha ako ja, tak to je pre ňu podľa mňa neprekonateľná bariéra.

Tieto skúsenosti poukazujú na technické aj personálne medzery, ktoré OČTK majú, a to najmä v prístupe k riešeniu rodovo podmieneného násillia na politických alebo konkrétne pri prešetrovaní online násillia či prípadov anonymných vyhrážok. Niektoré respondentky však mali s nahlasovaním vyhrážok aj pozitívnu skúsenosť.

Ale musím ja povedať, že čo sa týka úradu na ochranu ústavných činiteľov, tak ja som tam mala naozaj, že veľmi dobrú spoluprácu, natrafila som proste na ľudí, ktorí boli proste perfektní, fakt, že perfektní, takže minimálne z tohto hľadiska musím povedať, že fajn.

Graf č. 4: Obmedzujete nejakým spôsobom svoju aktivitu, aby ste sa vyhli potenciálnym útokom?

Takmer tretina respondentiek reflektuje skutočnosť, že do istej miery obmedzuje svoju politickú aktivitu, aby sa vyhla potenciálnym útokom. Zároveň 63 % respondentiek prijalo opatrenia na svoju ochranu alebo lepšie zvládanie náročných situácií. Najčastejšie ide o obmedzenie používania sociálnych sietí alebo delegovanie ich spravovania, napríklad na asistentky a asistentov, prípadne využívanie tzv. trollwalls, ktoré automaticky blokujú komentáre obsahujúce určité slová. Niektoré respondentky spomenuli aj návštevu terapeuta alebo nosenie slzného plynu. V ojedinelých, závažnejších prípadoch využili aj policajnú ochranu alebo požiadali o evidenčnú ochranu, teda zablokovanie osobných údajov v registroch. Iné zvolili stratégiu autocenzúry.

tú moju obhajobu prístupu k interrupciám, že ja som odvtedy, normálne som sa nad tým zamýšľala, že ja som odvtedy vlastne k interrupciám vlastne nič nekomunikovala a že, že som si musela normálne tak v sebe povedať, že fakt tam došlo k nejakej autocenzúre a že do nejakej miery prosto toto funguje, lebo to bolo tak brutálne...

Opýtané poslankyne uviedli rôzny dosah týchto skúseností na ich osobný aj profesionálny život. O niečo menej ako tretina z nich uviedla, že násilie na ne nemá žiadny vplyv. Najčastejšie to odôvodňovali tým, že si naň už zvykli, dokázali sa voči nemu obrniť alebo ho vnímajú ako súčasť politickej práce.

Nie veľký. Akože ja to mám celkom, tým, že toho nie je veľa a nie je to také osobné, tak zatiaľ to dávam, akože som tak vcelku odolný človek.

Žiadne, je to o osobnosti, neuplývva to na mňa, nemám úzkosti.

Určite to nejakým spôsobom robí tú prácu nepríjemnejšou, akože keď sa mám pozrieť na tie negatíva, tak áno, zároveň ale je to podľa mňa aj veľmi o type osobnosti, že ja som zase niekto, kto možno sa vie od toho pomerne dobre odseparovať a aj tým, že ja sa už pomerne dlho venujem nejakej správe sociálnych sietí, tak už som na to aj tak nejak asi zvyknutá...

Zocelujú ma. A do politiky som išla trošku tak naivná a nevedela som, čo to všetko obnáša. A v období tých najsilnejších tlakov mi to zasiahlo aj do takého psychického zdravia, ale veľkú silu nachádzam v rodine a určite veľmi silno cítim, že kvôli svojim deťom nemôžem sa nijako ani zosypať.

7 % respondentiek dokonca vníma aj pozitívny vplyv rodovo podmieneného násillia na ich kariéru, čo sa týka ich rozpoznateľnosti a vplyvu na vnútornú motiváciu.

No, začala som byť relevantná, ako začali tie útoky. Takže pozitívny. Akože smejem sa, neviem, ako vám to mám vysvetliť, ale asi rozumiete, o čom hovorím (...) To je jednoznačne, takú PR by som si nezaplátila v žiadnej agentúre, ako mi oni urobili. A ja to beriem naozaj pozitívne, lebo politik potrebuje poznaťnosť, to znamená, že áno, pomohlo to k mojej poznaťnosti, takže preto vravím, že pre mňa to je skôr pozitívne.

Podľa mňa motivujúce. Lebo jednoducho človeka to akože, áno, vás to prekvapí v prvom momente, ale potom si poviete, no ale však to asi treba urobiť niečo viac, aby tých ľudí človek presvedčil.

Väčšina respondentiek však vníma negatívny dosah rodovo podmieneného násillia najmä na svoje duševné zdravie, rodinný život, ako aj profesionálny život, a to hlavne v kontexte motivácie. Niektoré respondentky tiež spomenuli zhoršený pocit bezpečia a obavy o svojich blízkych.

povedala by som, že veľký, že je to proste záťaž na duševné zdravie, naučiť sa s tým fungovať a je to akoby feedback a komentáre na svoj výzor, môžem byť najviac stabilná alebo ja neviem, uzročená sama so sebou osoba, aj tak to s človekom zamáva a vytvára to pochybnosti a zaberá mi to v sumáre veľa času, čo rozmýšľam nad vecami, nad ktorými by som inak nemusela a vedela by som ten čas lepšie využiť. Aj pocit bezpečia.

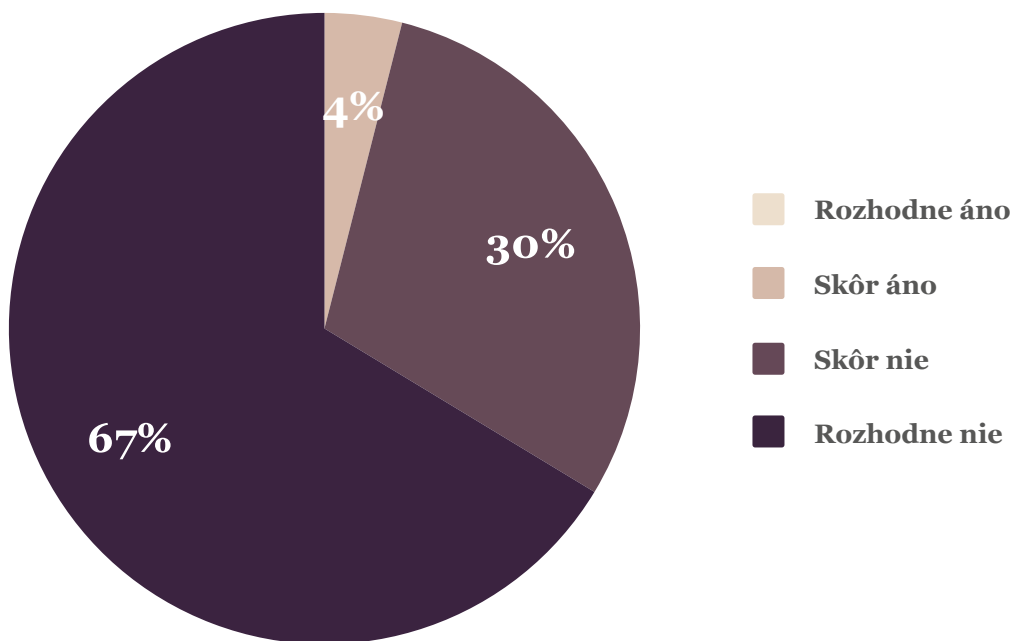
určite tie dopady sú nepríjemné, to súvisí teda aj so súkromným životom, ale aj s tým profesijným, lebo proste odvtedy vlastne vždy zvažujem, že keď niekam vstupujem a keď na mňa niekto pozerá, či na mňa pozerá s tým, že ide na mňa zaútočiť alebo či proste chce vyjadriť podporu alebo len tak pozerá (...) tie negatívne dopady na kariéru vnímam skôr v takom trošku stiahnutí sa ako dôsledok tohto všetkého, že som si viackrát kládla otázku, že kde je tá hranica, dokedy to má zmysel ešte a dokedy sa to dá vydržať a mávam také fázy, kedy jednoducho to cítim ako veľkú úzkosť vôbec pomyslieť na to, že idem vstupovať do parlamentu, čiže áno, aj do nejakej miery som obmedzila mediálne výstupy, televízne diskusie, pretože automaticky prinášajú vždy nejakú ďalšiu vlnu útokov a ja tým, že pre mňa proste sa to stále oživuje, hentá hrôza, ktorú som prežila potom, tak sa tomu určite do nejakej miery vyhýbam.

Z rozhovorov vyplýva, že poslankyne sa s rodovo podmieneným násillím do veľkej miery vyrovnávajú samy. Hoci majú podporu rodiny, kolegýň či tímu asistentov a asistentiek a v ojedinelých prípadoch vyhľadávajú aj terapeutickú pomoc, chýbajú im systematické nástroje poskytujúce koordinovanú a cieleňú podporu pri riešení týchto situácií.

Efektivita existujúcich nástrojov na riešenie prípadov rodovo podmieneného násillia

Výsledky výskumu poukazujú na neefektívnosť a nedostatočnosť existujúcich mechanizmov na odhaľovanie, prešetrovanie a postihovanie útokov voči verejne aktívnym ženám.

Graf č. 5: Sú na Slovensku dostatočné mechanizmy a nástroje na odhaľovanie, prešetrovanie a postihovanie rodovo podmieneného násillia na političkách?

Viac ako dve tretiny respondentiek (67 %) sa domnievajú, že tieto mechanizmy sú jednoznačne nedostatočné a ďalších 30 % ich považuje za skôr nedostatočné a neefektívne. Len jedna osoba (4 %) ich hodnotia ako dostatočné a efektívne.

Poslankyne majú k dispozícii nástroje na troch úrovniach: môžu sa obrátiť na orgány činné v trestnom konaní alebo na Úrad pre ochranu ústavných činiteľov, využiť mechanizmy Národnej rady SR alebo sa oprieť o podporu svojho poslaneckého klubu či politickej strany. Podporné mechanizmy zo strany poslaneckého klubu, politickej strany alebo Národnej rady SR uvádza 67 % respondentiek. Treba však dodať, že vnímanie a povedomie o dostupnosti týchto mechanizmov je individuálne a nemusí vždy odrážať ich skutočný rozsah.

Na parlamentnej úrovni môžu poslankyne podať podnet na Imunitný a mandátový výbor NR SR. Ich skúsenosti s prešetrovaním a vyvodzovaním dôsledkov za urážky sa však líšia, pričom výbor môže konať iba v prípadoch, keď ide o incident medzi poslankyňami a poslancami.

Národná rada SR v januári 2026 novelizovala rokovací poriadok, ktorého súčasťou je aj nový etický kódex poslanca NRSR, ktorý okrem iného stanovuje štandardy správania a zakazuje osobné urážky, vulgárne vyjadrenia či prejavy ponižujúce ľudskú dôstojnosť.⁹ Rokovací poriadok ani kódex však nie sú rodovo citlivé, neobsahujú ustanovenia reagujúce na špecifickú situáciu poslankýň alebo zamestnankýň parlamentu a rovnako sa v ňom nespomína ani nezakazuje sexuálne obťažovanie. Respondentky hodnotia nástroje Národnej rady SR v oblasti prevencie, prešetrovania a postihovania rodovo podmieneného násillia ako nedostatočné, miestami až prakticky neexistujúce.

9 Novelizovaný rokovací poriadok NRSR. Pozri tu: [34/2026 Z. z. - Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov](#)
Etický kódex poslanca NRSR: nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=583451

Národná rada ako inštitúcia podľa mňa to je absolútne, že nič, že nula, to je tam ako fakt minulého storočia ešte, vo všetkom možnom by som tak povedala.

Jednak, samozrejme, sme mali fantastický priestor v etickom kódexe a ja som im to komunikovala opakovane aj na pracovnej skupine (...) časť tam bola presne aj boj proti sexuálnemu obťažovaniu a iným formám sexualizovaného násillia nielen voči poslancom a poslankyniam, ale aj voči staffu a zamestnancom, zamestnankyniam, lebo tí to zažívajú, žiaľ, tiež, čiže toto, samozrejme, sa neodrazilo v tom výsledku, čiže to je určite jeden z nástrojov, ktorý by bol jednak nejakým signálom smerom aj k parlamentu, smerom aj k spoločnosti alebo bolo by to aj postihovateľné, čiže malo by to aj ten preventívny, aj odstrašujúci účinok.

Poslanecké kluby a politické strany poskytujú rôzne formy podpory, ktoré možno využiť na ochranu pred rodovo podmieneným násillím. Najčastejšie ide o právne a konzultačné služby, prostredníctvom ktorých sa poslankyne môžu poradiť o ďalšom postupe pri riešení konkrétnych prípadov.

Len jedna politická strana zaviedla komplexnejší prístup – realizovala spoločný tréning zameraný na bezpečnosť, školenia pre asistentky a asistentov o bezpečnej správe sociálnych sietí a zároveň poskytuje poslankyniam a poslancom online nástroj na blokovanie nevhodného obsahu. Táto strana tiež koordinuje nahlasovanie incidentov a spoločný postup pri násillí a vyhrážkach: podnety sa zasielajú na centralizovanú adresu, kde ich odborný tím vyhodnocuje z hľadiska rizika a navrhuje ďalší postup, pričom niektoré prípady postupuje orgánom činným v trestnom konaní.

Napriek tomu sa žiadny z týchto nástrojov špecificky nezameriava na rodovo podmienené násillie voči političkám ani neponúka rodovo citlivé mechanizmy či postupy. Podľa niektorých respondentiek navyše prípady rodovo motivovaného násillia v Národnej rade SR nie sú zo strany poslancov a iných ústavných činiteľov dostatočne verejne odsudzované.

mne chýba aj proste, že vôbec odsúdenie takéhoto správania čelnými predstaviteľmi štátu, kde naopak vidíme skôr to, že to ešte podporujú alebo sú toho súčasťou, lebo aj to formuje tú spoločnosť, že sú tam aj nejaké mäksie nástroje, ktoré by sme mohli použiť.

Prvá vec, že v spoločnosti vôbec nie je braný dostatočný dôraz na akékoľvek prejavy násillia, najmä voči ženám, že to je strašne malá pozornosť, však nedokážeme presadiť ani Istanbulský dohovor...

tak niekedy chýba aj vôľa tých ľudí, ktorí to majú robiť, niekedy im chýbajú prostriedky, napríklad tie technické, čiže je to taká kombinácia plus aj nastavenia toho, že závisí od toho, kto je napríklad, že vo vedení rezortu a akým spôsobom tí politici, ktorí sú práve pri moci na najvyšších miestach, proste čo a ako komunikujú, od toho sa určite odvíjajú aj ako keby, že ľudia, ako si nastavujú aj priority a podobne.

Záver a odporúčania

Realizovaný výskum potvrdil, že násilie páchané na politických predstavuje na Slovensku vážny spoločenský a štrukturálny problém. Zásadne ovplyvňuje a formuje životy političiek, ich blízkych a má širšie dôsledky pre celú spoločnosť. Prispieva k predčasnému odchodu žien z politiky, bráni im v uplatňovaní práva podieľať sa na správe vecí verejných a ohrozuje aj samotnú demokraciu. Nízka účasť žien má za následok, že žijeme „v demokracii s mužskou tvárou“ – v neúplnej a skreslenej forme demokracie.

Je dôležité, aby sme netolerovali takéto násilie a nepodporovali kultúru mlčania o ňom. Političky musia mať možnosť vykonávať svoju funkciu bez násilia a nátlaku. Musia mať možnosť ochrany, možnosť prehovoriť, nahlásiť prípady násilia a spoločnosť musí byť schopná zastaviť ho a vyvodiť zodpovednosť voči tým, ktorí rodovo podmienené násilie páchajú. Je zrejmé, že takéto systémová zmena si vyžaduje kombináciu nástrojov, vrátane podpory rovnosti nielen v politike, ale vo všetkých oblastiach života. V rámci ďalších etáp projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike** vypracujeme súbor podrobnejších opatrení na zmenu situácie, nateraz prinášame zhrnutie tých najdôležitejších.

- Pre efektívnu prevenciu je kľúčové prijať komplexné opatrenia, zahŕňajúce zmenu legislatívnych noriem, nastavenie jasných pravidiel a sankcií za násilie, vytvorenie nových a prepracovanie existujúcich etických kódexov (najmä etického kódexu poslancov a poslankyň NR SR), vzdelávanie politikov a političiek o rodovo podmienenom násilí a jeho prevencii, vrátane vzdelávania o sexuálnom obťažovaní.
- Parlament, vláda a jednotlivé politické strany musia prijať politiku nulovej tolerancie voči násiliu a sexuálnemu obťažovaniu. Nevyhnutné je, aby sa do riešenia a preventívnych programov zapájali muži. Potrebné je tiež zapojenie médií.
- Dôležité je, aby všetky inštitúcie a orgány, ako aj ďalšie pomáhajúce profesie zapojené do riešenia násilia mali dostatočné vedomosti o tomto druhu násilia a dokázali ho efektívne a bez predsudkov riešiť. Tomu môže okrem nastavenia mechanizmov a pravidiel dopomôcť najmä vzdelávanie.
- Na úrovni parlamentu a politických strán je potrebné zaviesť nezávislý mechanizmus nahlasovania a vyšetrovania násilia a obťažovania, zachovávajúceho dôvernosť a anonymitu. Politickým zažívajúcim násilie musí byť poskytnutá ochrana, profesionálna podpora a poradenstvo.
- Alarmujúce dáta o online násilí by mali upriamiť pozornosť na potrebu regulácie obsahu sociálnych sietí a žiadať prevzatie zodpovednosti za zastavenie online násilia od technologických firiem, resp. ich koordinovaného zapojenia do tvorby a realizácie opatrení. V tejto súvislosti je kľúčové úspešne implementovať *Smernicu (EÚ) 2024/1385 o boji proti násiliu na ženách a domácnému násiliu*, ktorá komplexne rozpracováva aj oblasť online násilia, definuje konkrétne trestné činy v digitálnom priestore a nastavuje pravidlá pre ich efektívne stíhanie.

Nevyhnutnou (sine qua non) podmienkou zastavenia násilia na politických je odstránenie jeho príčiny, a tou je rodová nerovnosť a s ňou súvisiaca diskriminácia, pretrvávajúce rodové stereotypy či rodová zaťaženosť inštitúcií, vrátane politických strán i parlamentu. Ženy a muži musia mať zabezpečené právo sa spoločne a rovným dielom podieľať na rozhodovaní, ako aj na spravovaní a rozvoji našej krajiny. A rovným dielom užívať výsledky rozvoja a života v demokracii. Rodová rovnosť je práve tým predpokladom pre život bez diskriminácie, spochybňovania, vylučovania a strachu z násilia.

O organizácii

Možnosť voľby od roku 2001 chráni a presadzuje reprodukčné práva a rodovú rovnosť v Slovenskej republike. Je známa ako jedna z najaktívnejších feministických advokačných organizácií a jedinou, ktorá sa systematicky venuje právu na bezpečnú interrupciu. Aktívne pôsobíme aj v oblasti prevencie rodovo podmieneného násillia a uplatňovania rodového hľadiska vo verejných politikách. Pripomienkujeme zákony, informujeme verejnosť, pracujeme v participatívnych poradných orgánoch, spolupracujeme s nezávislými médiami, politickými stranami a verejnými inštitúciami. Sme organizácia s najväčšími skúsenosťami s realizáciou rodového vzdelávania dospelých na Slovensku. Vzdelávame rôzne cieľové skupiny, vrátane političiek a politikov. Prevádzkujeme podpornú linku o bezpečných interrupciách a reprodukčnom zdraví.

O autorkách

Kristína Gotthardová je výskumníčka, ktorá sa venuje témam rodovo podmieneného násillia, sexuálneho obťažovania a rodovo podmieneného násillia na ženách v politike a na novinárkach. Pôsobila v Stredoeurópskom inštitúte pre výskum práce (CELSI), kde pokrývala oblasti rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a kolektívneho vyjednávania a absolvovala stáž v Európskom inštitúte rodovej rovnosti (EIGE). Vyštudovala verejné politiky na Stredoeurópskej Univerzite (CEU) vo Viedni a Európsko-Americké vzťahy na University of Regensburg v Nemecku.

Adriana Mesochoritisová je politologička, rodová trénerka a štatutárna zástupkyňa o. z. Možnosť voľby. Vyštudovala politológiu a žurnalistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Jej diplomovej práci o násillí na ženách bola udelená Cena rektora UK. Od roku 1999 aktívne pôsobí v mimovládnom sektore, s výnimkou rokov 2003 - 2004, keď pracovala ako riaditeľka Odboru rovnosti príležitostí na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Je menovanou odborníčkou Rady vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť a členkou Výboru pre rodovú rovnosť. V roku 2015 sa stala laureátkou ocenenia Piata žena v kategórii AKTIVIZMUS. Zameriava sa na prevenciu rodovo podmieneného násillia, reprodukčné práva a uplatňovanie rodového hľadiska vo verejných politikách.

Rozhovory viedli a správu pripravili: Adriana Mesochoritisová a Kristína Gotthardová

Jazyková korektúra: Jana Cviková

Príloha: Štruktúra rozhovoru a výskumné otázky

Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa:

Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike

Základné údaje:

- *Koľko máte rokov?*
- *Aké je vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie?*
- *Máte deti?*
- *Ako dlho pôsobíte ako poslankyňa v Národnej rade?*

Psychické násilie:

1. **Stretli ste sa niekedy so sexistickými poznámkami alebo komentármi so sexuálnym podtónom na vašu osobu?**
 - (a) *Áno. (Prosím uveďte príklady. V akej forme? V online priestore alebo pri osobných interakciách, kde sa to stáva častejšie?, od koho ste sa s podobnými poznámkami stretli najčastejšie?)*
 - (b) *Nie*

2. **Boli ste niekedy terčom obťažujúceho správania, boli ste vystavená nepríjemnému alebo zstrašujúcemu správaniu, napríklad nechcenej pozornosti alebo slovným útokom či akejkoľvek inej interakcii, ktorá vám bola nepríjemná alebo vo vás vyvolala pocity strachu?**
 - (a) *Áno. O čo konkrétne sa jednalo? Bolo to súčasťou osobnej interakcie alebo v online priestore, kde sa to deje častejšie? Kto sa takéhoto správania dopúšťa najčastejšie?*
 - (b) *Nie*

- 3. Stretli ste sa niekedy s vyhrážkami namierenými voči vašej osobe, vašej rodine, partnerovi/ke, či blízkym?**
- (a) Áno. Môžete incident bližšie popísať? Udal sa v reakcii na nejakú konkrétnu udalosť? Bolo to v osobnej interakcii alebo v online priestore?
- (b) Nie.
- 4. Stretli ste sa niekedy s prenasledovaním alebo stalkingom? (Napríklad opakované sledovanie alebo objavovanie sa pri vašom dome, v práci, na iných miestach, ktoré navštevujete, informovanie vás o tom, kde sa nachádzate, sledovanie vašej online aktivity, nabúranie sa do vašich účtov napr. email, sociálne siete, vydávanie sa za vás na internete. Opakované správanie, ktoré vo vás vyvolalo strach.)**
- (a) Áno. Prosím bližšie popíšte okolnosti.
- (b) Nie.
- 5. Stalo sa vám niekedy, že médiá, spravodajské alebo bulvárne, zverejnili vaše fotografie, ktoré boli znevažujúce alebo vás sexualizovali alebo mali sexuálny podtón?**
- (a) Áno. Prosím bližšie opíšte.
- (b) Nie.
- 6. Riešili ste niektorý z týchto incidentov oficiálnou cestou, napr. nahlásením na políciu alebo výboru v rámci parlamentu?**
- (a) Áno. Ako konkrétne? Na koho ste sa obrátili a s akým ďalším postupom či výsledkom?
- (b) Nie. Riešili ste situáciu nejakým iným spôsobom? Aké kroky ste podnikli?

Online násilie

- 7. Aké profily máte na sociálnych sieťach? Sú súkromné alebo verejné? Ako pristupujete k ich spravovaniu – spravujete ich sama alebo s pomocou asistentky/a? Využívate nejaké aplikácie či nástroje na kontrolu obsahu?**

- 8. Stalo sa Vám niekedy, že na sociálnych sieťach boli zverejnené vaše fotografie alebo videá, (skutočné alebo upravené), ktoré boli ponižujúce alebo mali sexuálny podtón?**
- (a) Áno. O čo konkrétne sa jednalo?
- (b) Nie.
- 9. Stretávate sa s nenávisťnými komentármi alebo vyhrážkami pod vašimi príspevkami na sociálnych sieťach?**
- (a) Áno. Na ktorých platformách najčastejšie?
- (b) Nie.
- 10. Chodia vám nenávisťné komentáre alebo vyhrážky formou súkromných správ, listov alebo emailom?**
- (a) Áno. Akú majú najčastejšie formu a obsah? Kto je najčastejším autorom/autorkou?
- (b) Nie.
- 11. Stretli ste sa niekedy s tým, že niekto zverejnil Vaše súkromné údaje ako napríklad tel. číslo alebo vašu adresu?**
- (a) Áno. Prosím bližšie popíšte okolnosti.
- (b) Nie.
- 12. Riešili ste niektorý z týchto incidentov oficiálnou cestou, napr. nahlásením na políciu alebo v rámci parlamentu?**
- (a) Áno. Ako konkrétne? Na koho ste sa obrátili a s akým ďalším postupom či výsledkom?
- (b) Nie. Riešili ste situáciu nejakým iným spôsobom?

Sexualizované násilie:

13. Stretli ste sa niekedy so správaním, ktoré by ste označili ako sexuálne obťažovanie? Napríklad sexuálne poznámky alebo vtipy, sexuálne návrhy alebo nechcené pozvania na rande či nevyžiadané dotyky.

- (a) Áno. Prosím opíšte bližšie. Kto sa tohto správania dopustil? Aké kroky ste následne podnikli, nahlásili ste to alebo sa niekomu zverili?
- (b) Nie.

Nasledujúca otázka je veľmi chúlостivá, je na Vás či na ňu budete chcieť odpovedať alebo koľko informácií budete chcieť zdieľať.

14. Boli ste niekedy proti svojej vôli prinútená k nejakým sexuálnym aktom, sexuálnemu styku alebo k iným sexuálnym aktivitám?

- (a) Áno. O čo konkrétne sa jednalo? Kto bol páchatelom?
- (b) Nie.

15. Ak ste zažili sexuálne obťažovanie alebo sexuálny útok, nahlásili ste to niekomu?

- (a) Áno. Komu?
- (b) Nie.

Fyzické násilie:

16. Stalo sa vám niekedy, že Vám niekto dal facku, udrel vás, sotil vás, alebo po vás hodil niečo, čo vám mohlo ublížiť?

- (a) Áno. Prosím môžete tento incident bližšie popísať?
- (b) Nie.

17. **Vyhrážal sa vám niekto použitím strelnej zbrane, noža alebo inej zbrane alebo ich aj proti vám použil?**
- (a) Áno. O čo presne sa jednalo?
- (b) Nie.
18. **Boli ste niekedy zadržaná proti svojej vôli, mali ste obmedzený alebo obmedzovaný pohyb (napr. nemohli ste opustiť budovu) alebo ste boli unesená?**
- (a) Áno. Popíšte incident bližšie.
- (b) Nie
19. **Nahlásili ste niektorý z incidentov?**
- (a) Áno. Komu?
- (b) Nie. Podnikli ste iné kroky na svoju ochranu?

Ekonomické násilie:

20. **Boli vám niekedy odopreté finančné prostriedky, na ktoré ste mali nárok? Napr. poslanecké náhrady, sponzorské dary, príspevok na kampan?**
- (a) Áno. Prosím situáciu opíšte bližšie.
- (b) Nie.
21. **Boli vám niekedy odopreté parlamentné zdroje, na ktoré ste mali nárok (priestory, kancelária, počítače, personál, ochranka, iné)?**
- (a) Áno. Môžete prosím bližšie uviesť o čo sa jednalo.
- (b) Nie.

- 22. Bol váš majetok niekedy zničený alebo poškodený? (auto, dom/byt, kancelária, vlúčanie, atď.)**
- (a) Áno, prosím incident popíšte.
 - (b) Nie.
- 23. Nahlásili ste niektorý z incidentov?**
- (a) Áno. Komu?
 - (b) Nie.
- 24. Stretli ste sa niekedy s diskriminačným správaním, ktoré vás znevýhodňovalo v porovnaní s mužskými kolegami? Napr. pri rozhodovaní, nižšie miesto na kandidátke, priestor v politickej kampani či pri interných alebo verejných diskusiách?**
- (a) Áno. Prosím uveďte detaily.
 - (b) Nie.

Záverečné otázky

- 25. Na čo najčastejšie útoky alebo urážky na vás cielia? Prosím označte jednu a viac odpovedí, prípadne doplňte.**
- (a) Rod
 - (b) Vzhľad
 - (c) Vek
 - (d) Osobný/sexuálny život
 - (e) Kompetencie alebo ich nedostatok
 - (f) Hodnoty
 - (g) Iné. Čo?

- 26. Myslíte si, že útoky sú sčasti motivované nejakou vašou charakteristikou alebo príslušnosťou k určitej menšine/skupine? (napr. rod, etnicita, vek, zdravotné alebo iné znevýhodnenie, sexuálna orientácia).**
- (a) Áno. Čím?
 - (b) Nie.
- 27. Približne ako často sa stretávate s útokmi na vašu osobu?**
- (a) Každý deň
 - (b) Raz týždenne až niekoľkokrát týždenne
 - (c) 1-3 krát za mesiac
 - (d) Raz za niekoľko mesiacov
- 28. Vyhýbate sa kvôli útokom a nenávisťným prejavom konkrétnym témam alebo iným spôsobom obmedzujete svoju politickú aktivitu, s cieľom obmedziť potenciálne útoky?**
- (a) Rozhodne áno. Uved'te prosím príklady.
 - (b) Skôr áno. Uved'te prosím príklady.
 - (c) Skôr nie.
 - (d) Určite nie.
 - (e) Nevie. Nedokážem odpovedať.
- 29. Podnikli ste nejaké kroky na svoju ochranu pred útokmi na svoju osobu? (Nap. odchod zo sociálnych sietí, odmlčanie sa, prenesenie ich spravovania na iné osoby, návšteva terapeuta, ochranka, atď.)**
- (a) Áno. Prosím popíšte aké.
 - (b) Nie.

- 30. Aké dopady majú útoky majú na váš profesionálny a osobný život?**
- 31. Myslíte si, že na Slovensku existujú dostatočné mechanizmy a nástroje na odhaľovanie, prešetrovanie a postihovanie nenávistných, obťažujúcich a sexualizovaných útokov voči verejne aktívnym ženám, primárne političkám?**
- (a) Áno.
 - (b) Skôr áno. Čo by sa mohlo zlepšiť?
 - (c) Skôr nie. Čo konkrétne by sa malo zlepšiť alebo v súčasnosti chýba?
 - (d) Rozhodne nie. Čo konkrétne by sa malo zlepšiť alebo uviesť do praxe?
 - (e) Nevie, neviem to posúdiť.
- 32. Máte k dispozícii nejaké podporné mechanizmy od vašej politickej strany či inštitúcií Národnej Rady? (nahlasovací a vyšetrovací mechanizmus alebo komisia, právne či psychologické poradenstvo, financie na správu sociálnych sietí, atď.)**
- (a) Áno. Aké konkrétne?
 - (b) Nie.
- 33. Chceli by ste k tejto téme ešte niečo dodať, prípadne máte pocit, že ste sa nevyjadrili k nejakej dôležitej oblasti?**